

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ! το ελληνικό, όχι το άλλο...

(εμείς, Αυτό και ο όψιμος αντι-ιμπεριαλισμός)

Πριν πέντε χρόνια έκαναν δειλά-δειλά την εμφάνιση τους γλωσσικά. Οι εθνικές αναλογίες της εισόδου του ελληνικού κράτους σε πρόγραμμα του ΔΝΤ με την «κατοχή» και τη «χούντα» ήταν ξεκάθαρα συριζαϊκής έμπνευσης, την ακολούθησαν όμως και πέραν της αριστεράς, οι αντι-κρατιστές αναρχικοί και η κρατικιστική ακρο-αριστερά, οι πατριώτες και το παπαδαριό, οι συνδικαλιστές και οι δημοσιογράφοι, κ.ο.κ. (1) Για να το πούμε με ακρίβεια, αυτή η ρητορική αναλήφθηκε από όσους μεγάλωσαν, πολιτικοποιήθηκαν, έζησαν τα καλύτερα τους χρόνια στη 'μεταπολίτευση'. Για αυτή τη γενιά, η προσφιλής εξήγηση της 'κρίσης' μέσω αντιπαράθεσης 'με τους ξένους που μας επιβουλεύτηκαν', που μας καταράστηκαν, που μας βάλανε στο μάτι... ήταν το γλυκό νερό μέσα στο οποίο κολυμπούσανε επί 30 και βάλε χρόνια, ένα εύκολο περιβάλλον για τα κάθε λογής πατριωτικά ψάρια, ένα φιλικό περιβάλλον για όσους είχαν γαλουχηθεί με όλα αυτά εδώ και δεκαετίες. Η δεξιά, μαζί με τις καθωσπρέπει εκδοχές της ακροδεξιάς και της αριστεράς που συμμετείχαν στις αρχικές κυβερνήσεις της κρίσης, χρησιμοποιούσαν εξίσου την αντίθεση με τους 'ξένους', αλλά με μια πιο ήπια γλώσσα. Οι πρώτες κυβερνήσεις χρησιμοποιούσαν κυρίως μια ρητορική παλαιού, μεταφυσικού πατριωτισμού, ενόψει του οποίου κανείς θα έπρεπε «να βάλει πλάτη για την πατρίδα», να γίνουν «θυσίες» για το «έθνος», με το οποίο οι κ.κ. Βενιζέλος, Σαμαράς κ.λ.π. είχαν απευθείας μεταφυσική σύνδεση. Επιπλέον, δουλεύανε αρκετά σχήματα εξατομίκευσης και ψυχολογικοποίησης της κρίσης. Ποιός δεν θυμάται αυτά τα ωραία περί 'κατάθλιψης των ελλήνων' που ακούγονταν πέντε χρόνια πριν; Παράλληλα, ταίζανε τον πληθυσμό με ΑΟΖ, με λεονταρισμούς εξωτερικής πολιτικής, με ακροδεξιές ιδέες περί πετρελαίων στο Αιγαίο και στη Μεσόγειο αλλά και με 'θαύματα στην Αμφίπολη'... Το πρόβλημα τους – όπως φαίνεται πέντε χρόνια αργότερα – ήταν ότι, πλην των πυλώνων του στρατού, της αστυνομίας, των δικαστικών, της εκκλησίας, αδυνατούσαν να μην χτυπήσουν κάποια υλικά προνόμια που έχτιζαν μικροαστοί και μεσαία τάξη εδώ και 30 χρόνια, ακίνητες περιουσίες, real estate και άλλες τέτοιες διαχρονικές ελληνικές αξίες... Λίγοι θα μπορούσαν, βέβαια, να χαρακτηρίσουν και τους προκατόχους του σύριζα για έλλειψη φιλο-λαϊκού πατριωτισμού. Μπορεί να καταφέρανε μέσω της διάδοσης πανικού να σπρώξουν πολλούς στα εφάπαξ της συνταξιοδότησης, αλλά δεν άντεξαν κι αυτοί να κάνουν τις μαζικές απολύσεις που θα πληγώνανε το κύρος τους ανεπανόρθωτα. Όμως, η δυσaréσκεια που συσσωρευόταν απέναντι στους πρώτους, θα μετατρεπόταν σε υποστήριξη απέναντι στον σύριζα. Δεν ήταν και δύσκολο να προβλεφθεί. Έτσι έγινε σχεδόν σε κάθε κράτος που πέρασε από μια τέτοια διαδικασία. Τα περί τέλους της μεταπολίτευσης, έτσι, έφαγαν μια ξανάστροφη σφαλιάρα.

Το κόμμα που συμβολοποιούσε τη μεταπολίτευση κατάφερε την επαν-εγγραφή της στο κοινωνικό σώμα – χάρη ακριβώς στη

βούληση του περιβόητου ελληνικού λαού – και σήμερα κατάφερε πράγματι να κυβερνά αγκαζέ με τους ακροδεξιούς ΑΝ.ΕΛ. Η πατριωτική γραμμή του σύριζα, όπως και να το κάνουμε, ήταν μια γραμμή στην οποία είχε εκπαιδευθεί και την είχε ασκήσει ο λαός εδώ και 35 χρόνια μεταπολίτευσης: ρίξτε το φταίξιμο στους όποιους 'ξένους', εθνικοποιήστε τις διαφορές μας, εθνικοποιήστε την πολιτική και την ιστορία. Θα υπήρχε, λοιπόν, καταλλήλότερος φορέας από τον σύριζα για να σπκώσει αυτό το δύσκολο έργο του να κρατήσει τους Έλληνες ενωμένους εν μέσω κρίσης; Δεν ήταν, όμως, μόνον αυτά. Καλό και το 'έθνος' γενικά, στο οποίο οι προηγούμενοι ποντάρανε, αλλά θα μπορούσε μια 'Αμφίπολη', μη συνοδευόμενη από υλικά συμφέροντα για τους Έλληνες μικροαστούς, να αποδώσει μακροπρόθεσμα; Προφανώς όχι! Ο σύριζα επιστρέφει τη χώρα στην εθνική συμφιλίωση. Δεν διαταράσσει τα ήδη υπάρχοντα κονέ με παπάδες, στρατό, μπάτσους, δικαστικούς – τους νευραλγικούς τομείς του κράτους – ίσα-ίσα, μάλιστα τους κανακεύει όλους αυτούς, και επιπλέον υπόσχεται επιστροφή προνομίων ή, τουλάχιστον, διακοπή της απώλειας των προνομίων τους στη μεσαία τάξη και τους μικροαστούς. Ποιός καλύτερος εκπρόσωπος του λαϊκισμού θα βρισκόταν από τον σύριζα, έστω και για να πουλήσει λοιπόν αυτή την ελπίδα; Πλέον τα περί «κατοχής», αυτός ο ιδιότυπος αντι-γερμανικός αντι-ιμπεριαλισμός είναι κυβερνητικός λόγος... Οι λεονταρισμοί της εθνικής εξωτερικής πολιτικής, οι ΑΟΖ και όλες οι καλές ακροδεξιές ιδέες δεν αποσύρθηκαν. Απλώς υπάρχει συνέχεια του κράτους, όπως έγινε και ρητό με καθωσπρεστικό τόνο από αυτή την κυβέρνηση. Όλοι οι καλοί χωράνε, φασίστες και μη. Εξάλλου, όλοι αγαπάνε την πατρίδα και καταρριούνται λίγο-πολύ τους γερμανούς. Αυτό θα έπρεπε να παρατηρεί κανείς/καμιά, όταν λέμε ότι όλο το πολιτικό σκηνικό εδώ και πέντε χρόνια τουλάχιστον κινείται δεξιάστροφα. Σημαίνει ότι γίνεται περισσότερο πατριωτικό. Το αν, βέβαια, γίνεται περισσότερο πατριωτικό επειδή πιστεύει στα ιερά λείψανα της αγίας βαρβάρας ή της Αμφίπολης ή αν γίνεται περισσότερο πατριωτικό, εκκινώντας από αντι-ιμπεριαλιστικές θέσεις, αυτό είναι κάτι δευτερεύον σε τέτοιο βαθμό ώστε να είμαστε απόλυτα πεπεισμένοι πως οι μελλοντικοί ιστορικοί θα του αφιερώσουν και ίσα με 2 σειρές σε κάποια υποσημείωση...

Εμείς πάλι αυτούς που γίνονται πατριώτες μέσω της προπαγάνδας των λειψάνων δεν θα τους κακίσουμε. Βαρεμένοι ήταν, είναι, θα είναι αυτοί και τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους, εκτός αν τα τελευταία αρχίσουν να φτύνουν στους τάφους των προγόνων τους. Εμείς ασχολούμαστε και θα ασχολούμαστε με αυτές τις γλυκές παραχωρήσεις στην πατρίδα και το ελληνικό κράτος από πλευράς των όσων ισχυρίζονται ότι στελεχώνουν έναν αντι-κρατικό, αντι-πατριωτικό χώρο. Στην αρχή γλωσσικές παραχωρήσεις (η «κατοχή» κι ο «λαός», η «τράϊκα», οι «γερμανοί», το «χρέος», δηλαδή λέξεις που μετακίνησαν τη σύγκρουση σε ένα εθνικό πεδίο αντιπαράθεσης) κι ύστερα κι άλλες. Δεν μας ενδιαφέρουν τα πρόσωπα (γιατί ούτως ή άλλως αυτά ανακυκλώνονται), αλλά μάλλον η εμφάνιση εθνικών ιδεών, κειμένων, αιχμών, κινήσεων σε έναν χώρο που σπκώνει μια αντι-πατριωτική και μια αντι-κρατική σημαία. Πώς διάολο έγινε και αυτοί που θεωρούνταν οι κατεξοχήν αντι-κρατιστές, αντι-πατριώτες

(1) Βλέπε 'Κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της εθνομαλακίας...', *Antifa Casa del Campo*, Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2011.

ταυτίζονται πια με την κρατική εθνική γραμμή; Κατά τη γνώμη μας, ένα ρόλο αναμφισβήτητα έπαιξαν οι 'αγανακτισμένοι', οι κινητοποιήσεις δηλαδή που ανανέωσαν τον εθνοπατριωτικό τόνο σε αριστερό φόντο, με βάση την καλή καθοδήγηση των συριζαίων λαϊκιστών. Ήδη από τα 2010-2011 φαινόταν ότι οι 'αγανακτισμένοι' έπαιξαν το ρόλο της βαλβίδας ασφαλείας των όποιων πιθανών εναντιώσεων στο ελληνικό κράτος, εκφράζοντας κυρίως έναν απολίτικο λόγο που αντανάκλασε την 'ταξική γκρίνια' του μέσου Έλληνα μικροαστού. Σήμερα, ακόμη χειρότερα, φαίνονται σαν το πετυχημένο πλυντήριο

της ελληνικής εθνικόφρονος αντίστασης, τον πετυχημένο μύλο που άλεσε μια πολιτική από και για Έλληνες μικροαστούς. Η σημερινή πολιτική πραγματικότητα έχει τα ίχνη της μέσα σε αυτό το μύλο. Οι εθνικές αναγνώσεις της πραγματικότητας έφεραν την εθνικοποίηση της αντίστασης, της πολιτικής, της ιστορίας. Ο αντι-γερμανισμός εμφανίστηκε ως η μόνη διέξοδος υπερηφάνιας. Το πλήθος των άλλων κοινωνικών ανταγωνισμών - και ειδικά η σχέση των Ελλήνων με τους μετανάστες - θάφτηκε κάτω από τα εθνικά αυτά λείψανα της ιδεολογίας. Μια αφηρημένη και

Υπάρχουν και τα αντι-παδείγματα, βέβαια. Διαδήλωση στις 5 Ιουνίου διοργανώθηκε από την *autonome antifa* στο κέντρο της Αθήνας, βάζοντας στο στόχαστρο - κρατηθείτε! - το ελληνικό κράτος. Το 'τρέλο' point της διαδήλωσης: 'Το ελληνικό κράτος, περισσότερο από φιλο-αμερικανικό, φιλο-γερμανικό, φιλο-ινουίτ ή φιλο-Ε.Ε., είναι ... φιλελληνικό!' Αυτή η καθόλου περίπλοκη και καθόλου δημοφιλής συνάμα σκέψη σημαίνει πρακτικά ότι όσο κι αν το ελληνικό κράτος πλασάρει την πάρτη του σαν κακομοίρικο και εξαρτημένο που ζητάει τη δόση του, είχε και έχει πάντα στο μυαλό του 'το σταυρό και το σπαθί', τους συνήθεις τρόπους δηλαδή να τα καταφέρνει, επεκτείνοντας τα όρια του εαυτού στις πλάτες των 'Άλλων', πάτωντας πάνω στην οχλοειδή του βάση, την ιστορική του παράδοση και τις δικές του αποκλειστικά φιλοδοξίες και συμφέροντα.

Να δώσουμε και ιστορικό βάθος; *Η μελέτη της ιστορίας του Έθνους μας πείθει, ότι το να ελπίζωμεν εις την ευμένειαν οποιασδήποτε Δυνάμεως είναι ματαιοπονία, ενώ το να βασιζόμεθα εις το φιλοδίκαιον αίσθημα της Ευρώπης, αποτελεί καθαράν αυτοκτονίαν. Οφείλομεν ν' αναπτύξωμεν την εθνικήν μας υπερηφάνειαν και να τονώσωμεν την εθνικήν μας αυτοπεποίθησιν. Οφείλομεν να καταλάβωμεν πολύ καλά, ότι γύρω μας - πολύ κοντά αλλά και μακριά - έχομεν ν' αντικρύσωμεν επικινδύνους εχθρούς και μεγάλες μοχθηρίες, ότι διά να ζήσωμεν ύστερα από όλα αυτά δεν πρέπει, δεν ηγηάινει εις την εθνικήν φιλοτιμίαν, ούτε είναι δυνατόν να βασιζόμεθα επ' άπειρον εις ξένην βοήθειαν, ότι έχομεν καθήκον να εργασθώμεν μόνοι μας, διά ν' ανοικοδομήσωμεν την Ελλάδα μας, να την καταστήσωμεν ισχυράν και να της εξασφαλίσωμεν την θέσιν που της αξίζει εις τους μεταξύ των Εθνών συνδυασμούς, που ποτέ πλέον δεν θα παύσουν, ότι αποκλειστικώς με την ιδικήν μας δράσιν, θα σφυρηλατήσωμεν το μέλλον μας, τέλος ότι δεν πρέπει να δημιουργώμεν σύστημα αισθηματικής - συμπαθούς ή αντιπαθούς - πολιτικής, αλλά να ρυθμίζωμεν την πορείαν μας, επί τη βάσει των εθνικών μας συμφερόντων και μόνον.* Ο Γιώργος Φεσσόπουλος όλα αυτά, που τυγχάνει ιδρυτής των ελληνικών μυστικών υπηρεσιών, κάπου στα 1948.

φετικοποιημένη ιδεολογία αντι-καπιταλισμού αναδύθηκε για να μπετονάρει τα σημεία που οι κοινωνικές σχέσεις θα μπορούσαν να εμφανιστούνε αλλαγμένες, αδιαμεσολάβητες, ακομμάτιστες, προδοτικές, ριζοσπαστικές. Ήταν επόμενο, έτσι, ο περιβόητος αντι-κρατικός χώρος να υποστεί μεταμόσχευση... εγκεφάλου και να αρχίσει τα καλέσματα στο παλικάρι, τον ελληνικό λαό...

Ενάντια στην εθνικοποίηση (της πολιτικής, της κρίσης και της ιστορίας)

Η πρωταρχική λειτουργία που επιτελούν οι αφηγήσεις για εξάρτηση του ελληνικού κράτους από τα ισχυρά ευρωπαϊκά κράτη είναι αυτή της *εθνικοποίησης* (της πολιτικής, της ιστορίας, της κρίσης). Εθνικοποίηση σημαίνει πως στο επίκεντρο των ζητημάτων τίθεται το έθνος και η απρόσκοπτη αναπαραγωγή του στη συγκεκριμένη, δε, περίπτωση σημαίνει πως η ευθύνη για τα βάσανα του *ελληνικού λαού* ανήκει στην ευρωπαϊκή ένωση (άρα, στη γερμανία ως το ισχυρότερο κράτος εντός της). Με τον τρόπο αυτό, το έθνος ως φαντασιακή συλλογική ταυτότητα επανασυσπειρώνει τους δεσμούς μεταξύ των μελών του, δημιουργεί καθήκοντα και υποχρεώσεις, εντατικοποιεί τη βία απέναντι στους/ στις εθνικά Άλλους/Άλλες. Επιπλέον, η εστίαση της πολιτικής δράσης απομακρύνεται από την έμπρακτη εναντίωση/κριτική στο *ελληνικό έθνος-κράτος* και απευθύνεται σε ένα έθνος-κράτος ξένο. (2)

Η θέση αυτή λειτουργεί εθνικιστικά από τη στιγμή που η κριτική στο 'ελληνικό' ασκείται μόνο εφόσον (και αφότου) εκείνο προσδεθεί σε ξένα συμφέροντα. Συνεπώς, ο στόχος (και η γλώσσα) των αντι-ιμπεριαλιστών και των εθνικιστών είναι κοινός: η εθνική ανεξαρτησία από τους ξένους. Η εθνική κοινότητα, λοιπόν, αποκτά με τον τρόπο αυτό και τους αριστερούς απολογητές της. Τι το καινούριο κομίζουν, όμως, αυτοί; Ο αντι-ιμπεριαλιστικός λόγος (είτε από αναρχική είτε από αριστερή μπάνα) έχει ως καινοφανές στοιχείο τη σύνδεση της αντίστασης με το έθνος. Ο ελληνικός λαός παρουσιάζεται ως αντιστεκόμενος στις επιταγές των ξένων

(2) Όπως θα διαπιστώσει στη συνέχεια η κακοπροαίρετη αναγνώστριά, η εθνικοποίηση της ριζοσπαστικής πολιτικής δεν γνωρίζει σύνορα: έτσι, αναπτύσσεται μέσα σε λόγους αλληλεγγύης σε διωκόμενους, σε αναλύσεις οικονομικές, σε πολιτικές τοποθετήσεις, σε καφενειακές κουβέντες. Αναμενόμενο, ακριβώς επειδή όλοι οι λόγοι κατασκευάζονται και ως εθνικοί (ή μη) –όπως και ως έμφυλοι, φυλετικοί, ταξικοί. Επειδή δεν μπορούν παρά να εκκινήσουν από τις συνθήκες ζωής των ίδιων των υποκειμένων (συλλογικών και ατομικών) που τους εκφέρουν.

(3) Η αριστερά στην επιδίωξη της να λειτουργήσει ως πρωτοπορία του ελληνικού λαού, υιοθέτησε (και καλλιέργησε) το σχήμα του αντιστεκόμενου στις κακουχίες ελληνικού λαού. Τώρα τελευταία βλέπουμε το ίδιο αφήγημα να εκφράζεται και από αναρχικά χείλη: «[...] Μια αντίφαση που συνοδεύει επί πολλές δεκαετίες την ιστορία του ελληνικού λαού που είναι δύστροπος σε αλλαγές, αλλά δεν του αρέσει να τον πατάνε στο λαμό. Αυτή η ιδιομορφία είναι η πιο καίρια συνθήκη που πρέπει να μελετηθεί προκειμένου να υπάρξουν τα περιθώρια ριζοσπαστικών τομών

δυνάμεων που θέλουν να τον υποδουλώσουν. (3) Ιστορικά, τη θέση του καλύτερου εκφραστή αυτής της αντίστασης διεκδίκησε για τον εαυτό της η αριστερά, η οποία συγκροτήθηκε και οργανώθηκε ως (πολιτικό) σώμα αντιλήψεων και πρακτικών γύρω από την εναντίωση στις ξένες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Η αριστερά στην προσπάθειά της να αντιστρέψει το κλίμα της ήττας της από τη δεξιά στον εμφύλιο πόλεμο υιοθέτησε το βλέμμα του αντιπάλου (σε βαθμό μη αναστρέψιμο πλέον). Απαντώντας στις κατηγορίες του «ανθέλληνα», του «ξενοκίνητου» και του «εαμβούλγαρου» ισχυρίζεται πως εκείνη είναι που έχει αγωνιστεί για τα συμφέροντα του ελληνικού έθνους/λαού. Η δεξιά και η αστική τάξη είναι η *πραγματικά* ξενόδοουλη, επειδή δεν αντιστάθηκε ποτέ στα σχέδια των ξένων ιμπεριαλιστών *προδίδοντας* την εμπιστοσύνη του ελληνικού λαού. (4) Στη ρητορική με την οποία έχει μεγαλώσει το μεγαλύτερο κομμάτι της ελληνικής αριστεράς το περιεχόμενο των κοινωνικών αγώνων έχει απορροφηθεί πλήρως από την αφήγηση των εθνοκρατικών ανταγωνισμών. Στο πλαίσιο αυτής της ρητορικής, η αριστερά τοποθέτησε τον εαυτό της στη θέση εκείνου που εκφράζει τα πραγματικά συμφέροντα του λαού – του υποκειμένου που κατεξοχήν συναρθρώνει ταξικά και εθνικά χαρακτηριστικά, με τη σαφή πρωτοκαθεδρία της πατρίδας ως πλαισίου συζήτησης. Αυτό το σχήμα της αντίστασης ως εθνικής προσπάθειας είναι που κεφαλαιοποίησε και η σ.ανέλ. κυβέρνηση (σε επίπεδο επιδιωκόμενης φαντασίωσης του «αυτοί θα σκίσουν τα μνημόνια») στις εκλογές του γενάρη 2015.

Στην τωρινή συγκυρία η εθνική διαπραγμάτευση με τους δανειστές καταλαμβάνει όλο το πεδίο του δημόσιου διαλόγου καταδεικνύοντας ότι «[...] η κρίση αποτελεί ένα μηχανισμό εκφοβισμού του πλήθους, ένα τρόπο να συσπειρώσεις το πόπολο γύρω από μια εθνική προσπάθεια που χρειάζεται θυσίες από όλους και όλες [...]» (“Patriotism Crisis: a love story” στο *Terminal 119 – για την ατομική και κοινωνική αυτονομία*, τχ. 4, 2011, σελ. 175). Το έθνος γίνεται άρατο μέσα από τις συνεχείς αναφορές στο ίδιο ως πλαίσιο. Μέσα από το να μην τίθεται σε αμφισβήτηση. Για την ακρίβεια, όχι μόνο δεν αμφισβητείται αλλά επιχειρείται μια επανανοματοδότησή του. Σύμφωνα με την (ανα)παράσταση (5) αυτή, “η τρόικα έχει κηρύξει τον πόλεμο στην

στον τόπο μας.» (Κώστας Γουρνάς, *Το στρατηγικό αδιέξοδο της κυβέρνησης της Αριστεράς και η μεγάλη ευκαιρία της Αναρχίας*, Ταμείο Αλληλεγγύης Φυλακισμένων και Διωκόμενων Αγωνιστών – Συνέλευση Αθήνας, 2015, σελ. 8). Του έλληνα ο τράχηλος ζυγό δεν υπομένει, όπως έχει πει και ο πάνσοφος λαός. Η αντίσταση, οι αγώνες και τα κινήματα με ριζοσπαστικό πρόσημο, λοιπόν, πρέπει να βασιστούν στην ελληνική ιδιομορφία, που δεν είναι τίποτε άλλο από μια απόδοση ουσίας αντίστασης στη φύση των ελλήνων. Ο σβωρώνος και ο καραμπελιάς θα ήταν περήφανοι για τα τέκνα τους... Ο ελληνικός λαός, δε, δυσκολεύεται τόσο πολύ να αποδεχτεί την απώλεια των προνομιών του που είναι διατεθειμένος να κάνει ό,τι περνά από το χέρι του ώστε επιστρέψει στην περίοδο που ανενόχλητα εκμεταλλεύοταν της εργασίας των πιο υποτιμημένων κοινωνικών ομάδων, των μεταναστριών, των εθνικά 'Αλλών'...

(4) Με τον ίδιο τρόπο αναδεικνύεται και το πρόταγμα της αριστεράς για ορθολογική εθνική (καπιταλιστική) ανάπτυξη ως αποτέλεσμα της εθνικής ανεξαρτησίας –σε αντιπαράθεση με τη στρεβλή ανάπτυξη που έρχεται από την πρόδεση στην εξάρτηση της χώρας σε ξένα συμφέροντα.

ελληνική κοινωνία και αφού οι ριζοσπάστ(ρι)ες είναι έλληνες πρέπει να απαντήσουν ως τέτοιοι/τέτοιες" (6). Την ίδια στιγμή χάνεται από την εικόνα το γεγονός της αναγκαιότητας να ασκήσουμε κριτική στην ίδια την ελληνική κοινωνία (της οποίας αποτελούμε μέρος). Μέσα, δε, στο κυλό της εναντίωσης στην εξάρτηση χάνεται και η εναντίωση στο ελληνικό κράτος. Έτσι, το 'επιχείρημα' αυτό λειτουργεί με έναν ιδιαίτερα εκπαιδευτικό τρόπο καθώς *εθνικοποιείται* και η δική μας δράση (7) ως ριζοσπαστ(ρι)ών.

Ένας από τους βασικούς άξονες στην εθν(ικιστ)ική αντι-ιμπεριαλιστική αφήγηση της αντίστασης ως εθνικής υπόθεσης είναι η χρήση της ιστορίας ως μέσου δικαίωσής της. Η κατασκευή της ιστορίας ως εθνικής περιλαμβάνει τη σταχυολόγηση ενός πλήθους αναφορών (από το 1821 και τη χούντα των συνταγματαρχών, μέχρι την εθνική αντίσταση στους ναζί και τον εμφύλιο πόλεμο) ώστε να προσδοθεί το ανάλογο ιστορικό βάρος στο επιχείρημα. Φυσικά, οι αναφορές αυτές και κατασκευάζουν οι ίδιες την πραγματικότητα ως εθνική αλλά και κατευθύνουν τη συζήτηση παίρνοντας ως δεδομένο αυτό που καλούνται να αποδείξουν! Αντί, δηλαδή, να προβληματοποιείται η ελληνική εθνική συγκρότηση και οι όροι επέκτασης του ελληνικού κράτους, αυτά τίθενται ως βάση της συζήτησης. Ειδικά άμα σκεφτούμε πάνω στο παράδειγμα του ελληνικού κράτους, θα δούμε ότι η περίοδος όπου πρωτοεμφανίστηκε η "μεγάλη ιδέα" (ως αντίσταση στα σχέδια των ξένων που επιβουλεύονταν την ελλαδική επικράτεια) και χρησιμοποιήθηκε τόσο ως εργαλείο άσκησης επεκτατικής εξωτερικής πολιτικής όσο και ως μέσο πίεσης του εσωτερικού εχθρού, δεν ήταν παρά οι απαρχές του (και της ελληνικής κοινωνίας ως τέτοιας).

Είτε ως λογικοί, είτε ως ιστορικοί, οι λόγοι περί εξάρτησης περισσότερο συσκοτίζουν και καναλιζάρουν εθνικά τις εσωτερικές του κοινωνικού σχηματισμού συγκρούσεις παρά εμπλουτίζουν τη δράση των κοινωνικών ανταγωνισμών. Δεν είναι παράξενο, εξάλλου, πως αποτελούν μια κρατική στρατηγική διαχείρισης. Ως εκ τούτου, συνδέονται αναπόφευκτα με την *κατάκτηση της κρατικής εξουσίας* – νομιμοποιώντας το κράτος και τους μηχανισμούς του στα πλαίσια των αγώνων για την κοινωνική απελευθέρωση. Έτσι, και στη συγκεκριμένη

περίπτωση αναδεικνύεται ως ζητούμενο η ενίσχυση της κυριαρχίας του ελληνικού εθνικού κράτους στο εσωτερικό του. Κι αυτή η κυριαρχία είναι προϋπόθεση για να (αυτο)καθορισθεί ως εχθρικό κράτος απέναντι στην ευρωπαϊκή ένωση.

Κάπως έτσι καταλήγουμε στο σχήμα που θέλει τις αποφάσεις να λαμβάνονται από το «ευρωπαϊκό διευθυντήριο» (8) και το ελληνικό κράτος να καθίσταται «προτεκτοράτο». Διαβάζουμε στην μπροσούρα αλληλεγγύης *Υπερασπιζόμενος την επαναστατική υπόθεση* (Συντρόφισσες-οι για την αλληλεγγύη και την ανατροπή, Αθήνα, 2015, σελ. 4):

«Ας έρθουμε τώρα λοιπόν στα οικεία, στο εν Ελλάδι προτεκτοράτο του υπερεθνικού κεφαλαίου, στη συμπεριφορά ενός κράτους υποτελούς και συνένοχου, που έχει εκτραχυνθεί στην ίδια του τη συνταγματική βάση, των τοποτηρητών και του πολιτικού προσωπικού της Τρόικας, που κυβερνάει αυτόν τον τόπο.»

και στην μπροσούρα *Με αφορμή την επαίσχυντη συμφωνία του eurogroup* (Συνέλευση αναρχικών κομμουνιστών για την ταξική απεπιθέση ενάντια στην ΕΕ, Αθήνα, 2015, σελ. 6):

«Με επικεφαλής την Γερμανία, που αρνείται έστω και υποψία παρέκκλισης από τους σχεδιασμούς της για συνολική υποτίμηση του εργατικού κόστους και για αφάιμαξη των περιφερειακών χωρών προς όφελος της οικονομίας της, οι (έτσι κι αλλιώς) αναιμικές διεκδικήσεις του ΣΥΡΙΖΑ αντιμετωπίστηκαν από το ευρωπαϊκό διευθυντήριο με κλεψύδα, απαξίωση και τελεσίγραφα.»

Εδώ συντελείται η πλήρης μαριονετοποίηση της ελληνικής σ.ανελ. κυβέρνησης, αφού το ελληνικό κράτος είναι και επίσημα υπό την προστασία (ως κράτος-προτεκτοράτο) της γερμανίας. Με τον όρο 'διευθυντήριο' περιγράφεται η ευρωπαϊκή ένωση σαν να είναι ένας γραφειοκρατικός μηχανισμός που λειτουργεί ανεξάρτητα και αυτόνομα ο ίδιος, πέρα και έξω από συμφέροντα που εμφανίζονται και μέσα στην ίδια την ελληνική κοινωνία. Η

(5) Ο λόγος δομεί και δομείται από τις κοινωνικές σχέσεις, τις φαντασιακές σημασίες, τις πολιτικές πρακτικές. Με την έννοια αυτή, αναγνωρίζουμε πως οι λόγοι που εκφέρουν τα όποια υποκείμενα δεν είναι ποτέ μόνο λόγοι-αντίστοιχα, όμως, και οι πρακτικές δεν είναι ποτέ μόνο τέτοιες.

(6) Η κριτική που ασκούμε εκκινεί από συγκεκριμένα κείμενα αλλά δεν απευθύνει κατηγορίες σε συγκεκριμένους ανθρώπους. Αυτό που μας απασχολεί είναι να αντιληφθούν οι αναγνώστριες τη διάχυση και το βάθος της εθνικοποίησης των πολιτικών ζητημάτων, του εθνικού λόγου που αναφέρεται σε όλα. Της λειτουργίας που επιτελούν οι αντι-ιμπεριαλιστικές προσεγγίσεις. Και της επικινδυνότητας τους για τις ριζοσπαστικές πολιτικές.

(7) Και ποια είναι η διαφορά από τις κλασικές θεωρίες ανεξαρτησίας του ελληνικού λαού; Σε επίπεδο αναρχικής πρότασης, η *αυτοοργάνωση*. Ορισμός του φετιχισμού, δηλαδή. Όσοι αυτοοργανώνονται καλώς πράττουν – ανεξάρτητα από το τι αυτο-οργανώνουν: «*Η ελληνική κοινωνία και μαζί της κι εμείς έχουμε απαιτήσεις για ριζοσπαστικές αλλαγές. Η διαφορά είναι ότι η πλειονότητα της κοινωνίας τις περιμένει από την κυβέρνηση κι εμείς θέλουμε*

να τις παράγουμε οι ίδιοι.» (Το στρατηγικό αδιέξοδο της κυβέρνησης της Αριστεράς και η μεγάλη ευκαιρία της Αναρχίας, ό.π., σελ. 21-22, η έμφαση δική μας)

(8) Παρότι γράφεται με διαφορετικό πρίσμα, δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε με το *leninman*, ο οποίος στο κείμενο "*First we take Brussels*": Η υποκατάσταση της κριτικής των εκμεταλλευτικών σχέσεων από την κριτική των διακρατικών κατανομών ισχύος" υποστηρίζει πως «είτε στην πιο ισχυρή εκδοχή της κατεχόμενης χώρας είτε στην πιο ασθενή της ελεγχόμενης, οι διακρατικές, και όχι οι κοινωνικές, αντιθέσεις είναι εκείνες που εκλαμβάνονται ως καθοριστικές για το νόημα της επαναστατικής δράσης.» (σελ. 4, στην ηλεκτρονική εκδοχή).

αντίθεση, συνεπώς, μετατοπίζεται από την ενδο-ελληνική σε αυτήν ανάμεσα στο ελληνικό εθνικό κράτος και το υπερεθνικό ευρωπαϊκό διευθυντήριο. (9) Απόρροια αυτού, ως καθοριστικές για τους κοινωνικούς ανταγωνισμούς θεωρούνται πλέον οι σχέσεις/αντιθέσεις μεταξύ των κρατών και των (βραχύβιων ή μη) συμμαχιών τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι συγγραφείς των κειμένων αποτυγχάνουν παταγωδώς να δουν την εθνική *συσπείρωση* γύρω από τη κυβέρνηση σ.ανελ. – στη βάση του διπόλου μνημόνιο/αντι-μνημόνιο – ως πρόβλημα ενώ στα πλαίσια του λόγου αυτού μυστικοποιείται το γεγονός πως το καθεστώς έκτακτης ανάγκης, η αριστερή διαχείριση (της κρίσης) του καπιταλιστικού κράτους, η ένταση των θεσμικών και από τα κάτω (μικρο)ρατισμών δεν επιβλήθηκαν από την τρόικα αλλά αντλούνται επαγωγικά από τους κοινωνικούς ανταγωνισμούς (τις ήττες, τα περιεχόμενα, τους φενακισμούς και τους τρόπους που συγκροτούνται) στο εσωτερικό του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού.

Από την άλλη μεριά, η εθνικοποίηση της πολιτικής δεν παράγει μόνο θετικότητες (το-έθνος-που-αντιστέκεται, ο λαός που δεν κάνει κωλοτούμπες). Η απουσία των μεταναστ(ρι)ών ως υποκειμένων που πλήττονταν ήδη *πριν* την έλευση της κρίσης, και τώρα η θέση τους δυσχεραίνεται λόγω του επιταχυνόμενου κοινωνικού και του θεσμικού ρατισμού δεν είναι απλά μια υποσημείωση. (10) Η ελληνική κοινωνία (και το κράτος της) δεν μπορεί να είναι δέσμια των προσταγών των ξένων κρατών και *ταυτόχρονα* να εκμεταλλεύεται την υποτίμηση των ζωών εκατοντάδων χιλιάδων ξένων [τη γνωστή ελληνική κόλαση (11)]. Το ελληνικό κράτος δεν μπορεί να αναγκάζεται να εφαρμόζει τις ευρωπαϊκές στρατηγικές της αντι-μεταναστευτικής πολιτικής και την ίδια στιγμή να πληρώνεται αδρά για τη διαχείριση των μεταναστ(ρι)ών. Έτσι, λοιπόν, προκειμένου η Ελλάδα να παρουσιαστεί ως εξαρτημένη αποικία του ξένου κεφαλαίου (sic) ξεπλένεται ως διά μαγείας όλη η ελληνική ρατσιστική βία που έχει ασκηθεί στα σώματα και τις ψυχές υποκειμένων που το μόνο

εγκλημα τους ήταν πως δεν γεννήθηκαν στην αυτοαποκαλούμενη ελλαδική επικράτεια. Επιπλέον, καθίστανται αόρατα τα προνόμια των ελλήνων που έχουν συγκροτηθεί στη βάση της κατωτερότητας των όποιων Άλλων-μη ελλήνων.

Εμείς οι άνεργοι, οι επισφαλώς εργαζόμενοι, οι χαμηλοσυνταξιούχοι, όλοι όσοι βιώνουμε στο πετσί μας τις συνέπειες της κρίσης, μόνο ένα χρέος αναγνωρίζουμε [...] (12)

Είναι αυτή η θέση που “εξαφανίζει” την εθνική βία –όπως και το σύνολο των ελληνικών αφηγήσεων στις οποίες οι μετανάστες υπάρχουν ως πρόβλημα. Αυτή η θέση που αμελεί την κριτική στο έθνος ως διαδικασία ομογενοποίησης και πειθάρκησης όσων περισσεύουν απ’ αυτό. Αυτή η θέση που ενισχύει και επιβεβαιώνει την εθνική ανάγνωση της κρίσης (άρα και της πολιτικής δράσης) όχι (μόνο) στη βάση του πώς εννοεί τον ιμπεριαλισμό, τον καπιταλισμό, τον εθνικισμό, αλλά (κυρίως) στο ποιες σημασιοδοτήσεις αναδεικνύουν οι επιλογές που συνεπάγονται αυτής της ανάγνωσης.

Γίνεται σαφέστερο, λοιπόν, το ότι η κρίση ως εθνικό δράμα (ως “κατοχή”, ως “υποταγή”, ως “χούντα”) ξαναγράφει πάνω στο κοινωνικό σώμα την ιστορία ως μια εθνική υπόθεση αμβλύνοντας τις όποιες εσωτερικές διαφορές. Προωθητικά για την άμβλυση λειτουργεί και η εκτύλιξη της ιστορίας με συγκεκριμένη πλοκή: ο καλός (ελληνικός λαός), ο κακός (ξένος που τον επιβουλεύεται) και ο οπνηρός (πολιτικός που προδίδει το λαό). Πώς επιτελούνται όμως οι ρόλοι (έστω και σε επίπεδο αφήγησης); Το σπουδαιότερο σημείο, εδώ, είναι η χρήση λέξεων-σύμβολα με εθνικά φορτισμένο περιεχόμενο (βλ. “Κατοχή”, “χούντα”) οπότε και λαμβάνει χώρα η ταύτιση μιας συνθήκης που έχει κατασκευαστεί (και – πολύ σημαντικότερο – βιωθεί) ως εθνική προδοσία, με την σημερινή πραγματικότητα. Η ταύτιση αυτή είναι πολύ ισχυρή και εξαιτίας της εθνικής συνέχειας. Όπως η εθνική αντίσταση, έτσι και η εθνική προδοσία/εξάρτηση είναι δύο αφηγήσεις που εγγράφουν την ιστορία της ελληνικής κοινωνίας και του κράτους ως *εθνικά συνεχών* μέσα στο χρόνο. (13) Με τον τρόπο αυτό, η ίδια η ιστορία εθνικοποιείται και της αποδίδεται ένα συγκεκριμένο νόημα, το

(9) Στην πραγματικότητα, βέβαια, η μετατόπιση είναι ακόμη χειρότερη εκεί που το γερμανικό κράτος θεωρείται η ατμομηχανή της ευρώπης. Απλούστατα, εκεί η σύγκρουση μετατρέπεται σε εθνική.

(10) Από την άποψη αυτή, δεν μπορούμε παρά να παρατηρήσουμε την παντελή έλλειψη αναφοράς σε μετανάστ(ρι)ες στις αφίσες που προσφάτως καλούσαν σε πορεία με στόχο τη γερμανική πρεσβεία. Σε αυτές τις αφίσες, αντίθετα, ζητιέται η αλληλεγγύη των ευρωπαίων εργατών. Πάλι καλά, θα μπορούσε να πει κάποια, καθώς οι μετανάστ(ρι)ες εργάτ(ρι)ες αναγνωρίζονται τις συνθήκες μέσα στις οποίες ζουν θεωρούμε ότι δεν θα νοιάζονταν και πολύ για τα προνόμια που χάνουν όσοι έχουν πατήσει πάνω τους. Και δικαίως, θα λέγαμε...

(11) Όπως την παρουσιάζουν οι ίδιοι σε πρόσφατο κείμενο της συνέλευσης μεταναστών και αλληλέγγυων της ΑΣΟΕΕ: <http://immigrants-asoee.esrivblogs.net/2014/04/01/ελληνική-κόλαση/>

(12) Απόσπασμα από αφίσα που καλούσε στην πορεία προς τη γερμανική πρεσβεία στις 23/05/2015 (η έμφαση δική μας).

(13) Σημαίνον παράδειγμα είναι η περίοδος της χούντας των συνταγματαρχών και η εξέγερση του πολυτεχνείου του 1973, η οποία

γιορτάζεται κάθε χρόνο με μια πορεία που καταλήγει στην πρεσβεία των η.π.α. επιβεβαιώνοντας (και ενισχύοντας) τα αντι-ιμπεριαλιστικά/ αντιαμερικανικά αισθήματα των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών. Είναι το σημείο που (δυστυχώς) συνδέει τους Έλληνες ως Έλληνες μέσω των αγώνων της περιόδου –το βαθμό που οι τελευταίοι μνημονεύονται ως συγκροτούμενοι με τους κακούς ξένους (ιμπεριαλιστές). Χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της γραφής βρήκαμε σε άρθρο στο [athens.indymedia](http://athens.indymedia.org): «Η ελλαδική μεταπολίτευση πραγματοποιήθηκε με το τραγικό γεγονός της εισβολής στην Κύπρο το 1974 και της ακολουθούμενης κατοχής τμήματός της», στο “Η γερμανική επικυριαρχία, η ελληνική αποικία χρέους και το κίνημα βάσης”, Γιώργος Κυριακού, (athens.indymedia.org/post/1545025/)

(14) Στη λειτουργία αυτή δεν συναντάμε μόνο όρους εθνικοποιητικούς, αλλά και συναρθρώσεις που συγκροτούν τους κανονιστικούς ρόλους των φύλων, του κοινωνικού στάτους και της ταξικής διαστρωμάτωσης.

(15) Υπήρχαν, βέβαια, περίοδοι που το ελληνικό κράτος δεν ήταν τόσο πρόθυμο να επιτελέσει το αντιφασιστικό του καθήκον, ειδικά απέναντι σε γερμανούς πολίτες – με το αζημίωτο φυσικά! Για τη μαγική χρονιά του 1959 βλ. το κείμενο “Patriotism Crisis: a love story”, ό.π., σελ. 177.

οποίο λειτουργεί σαν αυτοεκπληρούμενη προφητεία ενώ εφαρμόζεται σε όλες τις συνθήκες: “οι έλληνες είναι τα θύματα των ξένων αλλά πάντα παλεύουν”. Αυτή η λειτουργία (14) είναι που ενισχύει την εθνική κοινότητα και καθιστά τους δεσμούς της ολοένα και πιο δυνατούς.

Σύντομο σχόλιο για τον όψιμο αντιγερμανισμό, την τωρινή διέξοδο της εθνικής υπερηφάνειας

Ενδεικτικός της εθνικιστικής πρόσληψης της κρίσης είναι ο όψιμος αντιγερμανισμός της ελληνικής κοινωνίας, του κράτους της (15) και των πολιτικών πρωτοποριών της: ένας αντιγερμανισμός που φαίνεται να έχει αντικαταστήσει τον πατροπαράδοτο αντιαμερικανισμό. Η εικονοποιία δεν έχει αλλάξει: η Μέρκελ παρουσιάζεται ως το απόλυτο Κακό – όπως παλιότερα ο Μπους. Επιπλέον, σύμφωνα με την αφήγηση αυτή, το βασικό πρόβλημα γενικά στη σημερινή ευρώπη είναι η κυριαρχία της γερμανίας και των εξαρτημένων από αυτή χωρών στο πλαίσιο μιας νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας στην οποία αποδίδεται μια κεντρικά εθνική ιδιαιτερότητα. Έτσι, η γερμανία προσλαμβάνει το χαρακτήρα του ισχυρότερου ευρωπαϊκού κράτους, το οποίο αποτελεί τον εμπνευστή της δημοσιονομικής λιτότητας και των μνημονίων.

Αυτή η ηγεμονική δύναμη της Ε.Ε. είναι που εκβιάζει τις κυβερνήσεις του ελληνικού κράτους και – μέσω αυτών – τον ελληνικό λαό. Στο σχήμα αυτό, οι σχέσεις εξάρτησης είναι αυτές που καθορίζουν τους ανταγωνισμούς στο εσωτερικό του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού. Πάνω σε όλες τις σχέσεις εξουσίας κυριαρχεί η έννοια της εξάρτησης, η οποία αυτονομείται από το πλαίσιο της. Υπάρχει, όμως, μια ιδιαιτερότητα στη “γερμανική περίπτωση”, η οποία δεν είναι άλλη από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ένα από τα νήματα που συγκροτούν τον εν Ελλάδι αντιγερμανισμό είναι η αντίσταση στους φασίστες και τους ναζί κατά τη διάρκεια του Β΄ Π. Π. Ωστόσο, ο λαϊκισμός της άποψης αυτής εθνικοποιεί τον αντιφασιστικό αγώνα. Δηλαδή, ο μύθος λέει πως οι έλληνες πολέμησαν τους γερμανούς (και τους ελάχιστους έλληνες συνεργάτες τους). Η σύγκρουση μετατρέπεται σε εθνική με αποτέλεσμα να σβηστεί από τη μνήμη ο εθνικός διχασμός που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της κατοχής από τους ναζί (πριν τον εμφύλιο). Σβήνεται από τη μνήμη ότι υπήρξαν οκ ολίγοι συνεργάτες των ναζί. Και πάλι, όχι (μόνο) ως άτομα. Αλλά ως ένα δίκτυο κοινωνικών σχέσεων και ως μια ανακατεύθυνση των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών (της αντίστασης, της Ελλάδας, της αριστεράς).

Στη σημερινή του χρήση ο όρος «κατοχή» επιτείνει την αίσθηση πως το ελληνικό κράτος δεν δρα αυτόνομα. Την ίδια στιγμή τα συμφέροντά του εμφανίζονται ως προσδεμένα σε συμφέροντα ξένων, γι’ αυτό και το ίδιο χαρακτηρίζεται ‘επαίσχυντο’. Η αίσθηση αυτή λειτουργεί επικουρικά αναφορικά με τη γενεαλογία και τις διαδικασίες συγκρότησης του σύγχρονου ελληνικού φασισμού, με το βασικότερο μειονέκτημα να

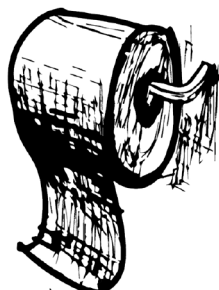
είναι το πως (δεν) εξηγείται η άνοδος της ακροδεξιάς στην Ελλάδα. Αντιγράφουμε:

«Είδαμε παράλληλα τον εκφυλισμό της, τον εκφασισμό της, τη νομιμοποίηση του τρόμου, κρατικού και παρακρατικού, τα χειρότερα σημάδια μιας χειμαζόμενης κοινωνίας σε κατάσταση αποσύνθεσης, χωρίς κανένα συλλογικό σημείο αναφοράς ή συνεκτικό δεσμό, να καταπίνει αμάσητο κάθε ακροδεξιό αφήγημα ενάντια στο διαφορετικό, το εναλλακτικό ή απέναντι σ’ αυτούς που αντιστέκονται.» (Το στρατηγικό διέξοδο της κυβέρνησης της Αριστεράς και η μεγάλη ευκαιρία της Αναρχίας, ό.π., σελ. 8)

Στο απόσπασμα αυτό βλέπουμε πως και πάλι η ευθύνη δεν αποδίδεται σε ευρείες κοινωνικές ομάδες, στο μεγάλο σώμα της ελληνικής κοινωνίας. Κάποιοι εκφασίζουν, κάποιοι εκφυλίζουν (sic) την ελληνική κοινωνία. Την ίδια στιγμή, οι σταθερές αφηγήσεις της οικογένειας, του έθνους, της-ελπίδας-του-κράτους αποτελούν συλλογικοποιήσεις που βγαίνουν ενισχυμένες από την κρίση. Που ασκούν τη βία τους με αυξανόμενη ένταση. Που συνιστούν αυτούς ακριβώς τους δεσμούς που συνέχουν τους έλληνες και τις ελληνίδες (ακόμη και όταν κάνουν αντικρατικούς αγώνες).

Τελειώνοντας, νομίζουμε πως χρειάζεται να ειπωθεί ότι από τη στιγμή που η ανάλυση αυτή δεν λαμβάνει υπόψη της τη σχετική αυτονομία του έθνους/λαού, του έθνους-κράτους, του κεφαλαίου, της σχέσης φύλο – αλλά αντίθετα υποστηρίζει ότι το κράτος είναι ένας απλός ιμάντας μεταβίβασης των εντολών του κεφαλαίου – καταλήγει να μην αναγνωρίζει τις σχέσεις εξουσίας παρά μόνο όταν ανάγονται στο κεφάλαιο. Επιπρόσθετα, αυτή η θεώρηση αδυνατεί να συλλάβει τη συνάρθρωση των σχέσεων εξουσίας (του φύλου, της εθνικής κοινότητας, της κρατικής οργάνωσης, της ταξικής διαστρωμάτωσης). Οι πολιτικές συνέπειες, δε, της εκφοράς τέτοιων λόγων δεν μπορούν παρά να συνοψίζονται στην πριμοδότηση ενός μίγματος λαϊκού-εθνι(κοσπελευθερωτι)κού αγώνα.

Ίδιος ο πατριωτισμός

ο αντιγερμανισμός είναι η πορδή της αριστεράς που εξαερώνει τον εθνικό βόθρο.

δεξιάς κι αριστερός.

Το θάψιμο των κοινωνικών ανταγωνισμών

Οι αντι-ιμπεριαλιστικοί λόγοι είναι, από την άλλη μεριά, μια προσπάθεια εθνικοποίησης εν γένει των κοινωνικών ανταγωνισμών. Επαναφέρουν την κεντρικότητα των διακρατικών σχέσεων θάβοντας ολόκληρο τον πλούτο που έχουν αναδείξει τα ανταγωνιστικά κινήματα. (16) Όπως τα κράτη είναι οι φορείς της εξουσίας (που, ωστόσο, κινούνται από τα καπιταλιστικά συμφέροντα) έτσι και ο λαός καθίσταται το υποκείμενο της αντίστασης σε αυτά. Ένας λαός χωρίς σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό του. Ή, για την ακρίβεια, ένας λαός στη συγκρότηση του οποίου όλες οι εσωτερικές εξουσίες δεν παίζουν ρόλο. Ο λαός δεν έχει φύλο, δεν έχει ταξικό πρόσημο, δεν έχει εθνική ταυτότητα. Ούτε συγκροτείται ως υποκείμενο μέσα στους κοινωνικούς ανταγωνισμούς. Είναι το προϋπάρχον εθνικό υποκείμενο που οργανώνεται από τις πλατείες των αγανακτισμένων το 2011-2012 στις παλλαϊκές συγκεντρώσεις στο Σύνταγμα το 2015. Εντός του, όλοι οι κοινωνικοί ανταγωνισμοί που τέμνουν κάθετα και οριζόντια τις κοινωνικές σχέσεις και τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό (επιχειρείται να) μπαίνουν κάτω από το (στρατηγικά ή τακτικά πρωταρχικό) αγώνα του ελληνικού έθνους. Το επίκεντρο, δηλαδή, της πολιτικής θεώρησης μετατίθεται από τους ανταγωνισμούς στην ενότητα. Η άνθιση και η ανάδειξη των αντιθέσεων που δημιουργούνται στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας κρίνονται ως επικίνδυνες (17) για την λαϊκή συσπείρωση εναντίον του εξωτερικού εχθρού, των ιμπεριαλιστών και των συμμάχων τους. Το καλό της πατρίδας είναι πάνω απ' όλα.

Η κεντρικότητα των διακρατικών σχέσεων δύναμης που (επαν) έρχεται στο προσκήνιο, ενέχει μια ουσία. Η ουσία αυτή είναι είτε το πολιτικό-ως-παγκόσμιο-κράτος, είτε το οικονομικό-ως-παγκόσμιο-σύστημα-εκμετάλλευσης. Όλες οι άλλες (συστηματοποιημένες και θεσμισμένες) σχέσεις εξουσίας ανάγονται στις δύο πρώτες. Η ανάγνωση αυτή, συνεπώς, μας καλεί να πάψουμε να αναφερόμαστε στην πληθυντικότητα των εξουσιών χάριν της ουσιοκρατικής της βάσης. Το πρώτο ιδεολόγημα που επιστρατεύεται προς αυτή την κατεύθυνση είναι αυτό του διπόλου "(παραγωγική) βάση"-"(ιδεολογικό) εποικοδόμημα". Οι βασικές κοινωνικές σχέσεις (οι "υλικές") είναι αυτές που ορίζονται από την εργασιακή συνθήκη, η οποία συχνά ερμηνεύεται και αυτή ως εξάρτηση, ενώ όλες οι άλλες (όπως, οι πολιτικές, οι έμφυλες, οι εθνικές) καθίστανται «λιγότερο σημαντικές», δευτερεύουσες. Στο σχήμα αυτό, η συνθήκη αναδιάρθρωσης των κοινωνικών σχέσεων είναι ανισομερής και κεντράρει στις πρώτες. Τυπικό δείγμα τέτοιας ανάλυσης παρουσιάζεται και στο απόσπασμα που ακολουθεί:

«[...] το νέο περιβάλλον που δημιουργούνταν [με το νεοφιλελευθερισμό] δεν θα μπορούσε να αφορά στενά μόνο τις παραγωγικές σχέσεις αλλά το σύνολο των κοινωνικών, με στόχο την πλήρη αναπροσαρμογή των όρων ζωής. Από τη βάση, με την επιβολή νέων εργασιακών σχέσεων ανελέητης εκμετάλλευσης, μέχρι το εποικοδόμημα και τη συθέμελη επανοσηματοδότηση όχι μόνο της λειτουργίας αλλά και της ίδιας της έννοιας της δημοκρατίας, του πολιτισμού, της ιστορίας, της κοινωνίας και της ελευθερίας, χτίστηκε ένα νέο ιδεολογικό καθεστώς απόλυτα προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κεφαλαίου.»

Στο εν λόγω απόσπασμα από το κείμενο "Ο χαρακτήρας της κρίσης, οι παγκόσμιοι συσχετισμοί και η θέση του κινήματος", Μολότ, τχ 1, (σελ. 8-9), παρουσιάζεται ένα σχήμα όπου η εργασιακή εκμετάλλευση είναι η μοναδική σχέση ανισότητας και κυριαρχίας (ή αυτή στην οποία ανάγονται όλες οι άλλες) και όχι μια μερική όψη των κοινωνικών σχέσεων εξουσίας. Οι σχέσεις παραγωγής, η θέση στην εργασία, είναι η ολόκληρη. Ο εχθρός είναι ένας, οι ανταγωνιστικές υποκειμενοποιήσεις οφείλουν να αντιπαρεθεθούν μόνο (ή κυρίως) με αυτόν. Οι πολλαπλοί κοινωνικοί ανταγωνισμοί συρρικνώνονται στην εικόνα μιας σύγκρουσης δύο δυνάμεων: του λαού (18) και της αστικής τάξης, της οποίας το κράτος καθίσταται φερέφωνο ή μίμντας μεταβίβασης. Χάνονται, έτσι, από το πεδίο όρασης τόσο η σχετική αυτονομία των όψεων εξουσίας/αντίστασης όσο και η δυνατότητα διαθεματικών προσεγγίσεων. Για να καταλήξει (το σχήμα αυτό) να περιορίσει τις όποιες δυνατότητες ρήξεων στην κατάληψη της εξουσίας, στην έφοδο στα χειμερινά αυτοκρατορικά ανάκτορα, στο «να μπουκάρουμε στη βουλή» (19).

Επιπλέον, βαρύτητα αποδίδεται στη διάκριση ανάμεσα στο 'υλικό' και το 'πνευματικό'/ιδεολογικό'. Σύμφωνα με τη διάκριση αυτή, οι ταξικοί συσχετισμοί αποτυπώνονται υλικά ενώ όλοι οι άλλοι αφορούν την ιδεολογία. Ο διαχωρισμός αυτός (που αποτυπώνεται και στην καπιταλιστική διάκριση μεταξύ χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας) αποτυγχάνει να κρίνει πως τα «υλικά συμφέροντα δεν είναι ποτέ ανεξάρτητα από τις κοινωνικές φαντασιακές σημασίες που κουβαλάνε. Για την ακρίβεια, θα λέγαμε ότι δεν υπάρχουν "καθαρά" υλικά συμφέροντα· αντίθετα, αυτά κατασκευάζονται ως τέτοια μέσα στο πεδίο των κοινωνικών σχέσεων και γύρω από δομικές κοινωνικές ιεραρχήσεις. Τα πεδία του φύλου, του έθνους, της φυλής, της κοινωνικής τάξης, της σεξουαλικότητας, της ηλικίας, της σωματικής αρτιμέλειας δομούν (και δομούνται από) τις σχέσεις εξουσίας που διαπλέκονται.» (20)

Παράλληλα, εμφανίζεται και η ανάγκη να βρεθεί ένας αντίπαλος σε κινήματα πλαίσια ο οποίος να ευθύνεται για την πραγματικότητα της

(16) Δεν είναι περίεργο, λοιπόν, που οι αντι-ιμπεριαλιστικοί λόγοι λειτουργούν ως εθνοκρατικές στρατηγικές συσπείρωσης από τη στιγμή που ο σημαντικότερος εχθρός είναι το ξένο κεφάλαιο/κράτος. Περισσότερα επ' αυτού στη συνέχεια.

(17) Καλώς κρίνονται επικίνδυνα, καθώς όντως οι αντιθέσεις αυτές σπάνε την οικογενειακή πουχία του εθνικού κυριακάτικου τραπέζιου.

(18) Ή του προλεταριάτου, στις πιο εκλεπτυσμένες θεωρήσεις.

(19) Νωπή είναι η μνήμη της απόπειρας εφόδου του 'λαϊκού παράγοντα' (sic) στη βουλή στη διαδήλωση της 5ης Μάη 2010.

(20) Απόσπασμα από το κείμενο "Για την (πολιτική) οργάνωση του σύγχρονου ελληνικού ρατσισμού: το παράδειγμα του Χαλανδρίου (μέρος β)", 0151, τχ. 4, Φεβρουάριος 2015, σελ. 38.

ήπτας του υποκειμένου που ευαγγελιζόταν την επανάσταση. Η αναγωγή σε τελική ανάλυση των σχέσεων εξουσίας του φύλου, του έθνους, της φυλής, της αρτιμέλειας, της σεξουαλικότητας, του cis προνομίου, στο κεφάλαιο και το κράτος χρειαζόταν να βρει και τον απαραίτητο ιδεολογικό μανδύα. Το συνηθέστερο επιχείρημα που επιστρατεύεται είναι η κριτική στην πολιτική των ταυτοτήτων, προκειμένου να κατηγορηθούν όσες/όσοι/όσοι δεν συμφωνούν με την κεντρικότητα του ταξικού για σεχταρισμό. Αυτή η κριτική ούτε εκκινεί από θέση συμμάχων (άρα δεν στοχεύει στη βελτίωση και όξυνση των θέσεων των αντιρατσιστικών/φεμινιστικών/lgbtqi/αντεθνικών κριτικών) ούτε χρησιμοποιεί τα αναλυτικά εργαλεία που έχουν προσφέρει τα κινήματα αυτά. Αντίθετα, λειτουργεί κατηγορώντας τα άλλα κινήματα (δηλαδή, τα μη εργατικά/ταξοκεντρικά) ως εκείνα που ευθύνονται για τη διάσπαση του (ενιαίου και ομοιογενούς) υποκειμένου που θα (έπρεπε να) κάνει την επανάσταση. Διαβάζουμε και πάλι στο περιοδικό *Μολότ*:

«Με σημείο αναφοράς την αναδιτύπωση του επαναστατικού υποκειμένου, όχι στο πρόσωπο της εργατικής τάξης αλλά σε ένα θολό, συχνά διαταξικό, άθροισμα υποκειμένων, τα κινήματα έχασαν τον επαναστατικό προσανατολισμό τους θέτοντας ως αιχμή τα ζητήματα "ταυτότητας". [...] Η "πολιτική της ταυτότητας" ήταν πολιτική του διαχωρισμού, αφού κεντροβάριζε στα επιμέρους ζητήματα χωρίς να τα ενοποιεί συγκεκριμένα κάτω απ' τον επαναστατικό σχεδιασμό.» ("Ο χαρακτήρας της κρίσης, οι παγκόσμιοι συσχετισμοί και η θέση του κινήματος", ό.π., σελ. 16)

Συνεπώς, άμα στο επίκεντρο μπει η ταξική ταυτότητα μιλάμε για επαναστατικό προσανατολισμό ενώ άμα τεθούν (με όρους ενδοκοινωνικού διαχωρισμού) άλλες σχέσεις εξουσίας δεν θίγουν την επανάσταση. Η ίδια η κατηγορία της τάξης, και τα υποκείμενα της, δεν είναι ταυτότητα. Ταυτότητες είναι οι άλλες σχέσεις. Συνεχίζει η ίδια ανάλυση (σε διαφορετικό κείμενο):

«Για να αντέξεις όμως την κατασταλτική επίθεση, για να μην λυγίσεις, απαιτείται σταθερός ιδεολογικός και πολιτικός προσανατολισμός. [...] Ο καπιταλισμός παρουσιάζεται ψευδώς σαν ένα σύστημα χωρίς κάθετη δομή, ένα πλέγμα διάχυτης εξουσίας, ένα άθροισμα ταυτοτήτων [sic]. Για τους ψευτοδιανοούμενους η εξουσία στο σύγχρονο καθεστώς είναι παντού με έναν ισοδύναμο χαρακτήρα και η ιεράρχηση της βαρύτητας που έχει η κάθε της μορφή είναι μια υποκειμενική υπόθεση.» ("Διδάγματα από την ουκρανική κρίση και όχι μόνο", *Μολότ*, τχ 1, σελ. 80-81)

Επανεκφράζεται, εδώ, η θέση της συγκεντροποίησης της εξουσίας, μιας συγκεντροποίησης με όρους τόπου (locus). Η εξουσία, μας λένε τα αποσπάσματα αυτά, δεν είναι σχέσεις. Είναι ένα συγκεκριμένο υποκείμενο και μόνο – όσο συγκεκριμένος, φυσικά, μπορεί να είναι «ο καπιταλισμός». Όλα τα κινήματα, από την άλλη, που έθεσαν με τους αγώνες τους στο στόχαστρο άλλες σχέσεις εξουσίας είναι απλά αθροίσματα ταυτοτήτων. Και ερχόμαστε εμείς να ρωτήσουμε: Από πότε η ταξική ταυτότητα δεν είναι "μερική"; Από πότε η (ανδρική) ταυτότητα των ασκούντων πολιτική βγαίνει από το παράθυρο; Από πότε ως ταυτότητες θεωρούνται όλες οι σχέσεις που δεν εντάσσονται στα μαρξιστογενή σχήματα ανάλυσης; (21)

Η σχηματοποίηση της κεντρικότητας των σχέσεων εξάρτησης του ελληνικού κράτους από διακρατικούς θεσμούς δύναμης, εκτός από την επαναφορά του δίπολου 'βάση-εποικοδόμημα' επανεισάγει και το δίπολο 'ολικό-μερικό'. (22) Η ενασχόληση με συγκεκριμένες σχέσεις εξουσίας που λειτουργούν στο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας γίνονται αντιληπτές ως μη ολικές μόνο και μόνο επειδή δεν αναφέρονται στην καθαγιασμένη (άρα και κενή περιεχομένου;) έννοια της επανάστασης. Η τράπουλα, όμως, είναι σημαδεμένη καθώς η συσείριση γύρω από την

(21) Το 1981 κυκλοφόρησε ο τόμος *Women and revolution – a discussion of the unhappy marriage of marxism and feminism*, σε επιμέλεια Lydia Sargent (Boston, South End Press). Τα κείμενα που περιλαμβάνονται στον τόμο αυτό περιστρέφονται γύρω από το κείμενο της Heidi Hartmann, "The unhappy marriage of marxism and feminism: towards a more progressive union" [στα ελληνικά έχει μεταφραστεί από το Εργαστήρι Σπουδών Φύλου και Ισότητας ως "Ο άτυχος γάμος του μαρξισμού με το φεμινισμό: για μια πιο προοδευτική ένωση" και μπορεί να βρεθεί στο ίντερνετ], συνεισφέροντας στη συζήτηση γύρω από τη σχέση των μαρξιστικών σχημάτων ανάλυσης με τις φεμινιστικές θεωρήσεις και τα εργαλεία που αυτές εισήγαγαν. Το κεντρικό επιχείρημα της Χάρτμαν αναφορικά με την θεμελιώδη έλλειψη του μαρξισμού, άρα και την ανάγκη να εμπλουτιστεί η επαναστατική θεωρία με φεμινιστικές προσεγγίσεις, είναι πως «οι κατηγορίες της μαρξιστικής ανάλυσης 'τάξη', 'εφεδρικός στρατός εργασίας', 'μισθωτός εργάτης', δεν εξηγούν γιατί κάποιοι συγκεκριμένοι άνθρωποι καταλαμβάνουν συγκεκριμένες θέσεις. Δεν δίνουν καμιά ένδειξη γιατί οι γυναίκες είναι εκείνες που υποτάσσονται στους άνδρες μέσα και έξω από την οικογένεια και γιατί δεν συμβαίνει το αντίθετο. Οι μαρξιστικές αναλυτικές κατηγορίες, όπως και το ίδιο το κεφάλαιο, δεν έχουν φύλο» (σελ. 8 της μετάφρασης, η έμφαση στο πρωτότυπο). Εμείς, 34 χρόνια μετά, θα προσθέταμε πως οι μαρξιστικές αναλυτικές κατηγορίες αορατοποιούν τα ανδρικά και ετεροσεξουαλικά προνόμια χάριν μιας φανταστικής ενότητας.

(22) Στο "Summary and response: continuing the discussion", η Χάρτμαν υποστηρίζει πως μισ από τις βασικές επιδιώξεις της συλλογής των κειμένων του προαναφερόμενου τόμου ήταν να αποσπαστεί η πατριαρχία «από το βασίλειο του καθαρά ιδεολογικού όπου το είχαν ξραποστείλει οι περισσότεροι μαρξιστές και πολλές μαρξίστριες φεμινίστριες» (*Women and revolution – a discussion of the unhappy marriage of marxism and feminism*, ό.π., σελ. 371). Ενώ στη συνέχεια, αναλύοντας κάποιες από τις κριτικές που δέχτηκε από φεμινιστική μπάντα, υποστηρίζει πως «αυτό που έφερε στην επιφάνεια η απόπειρα ολοκληρωμένης ανάλυσης της πατριαρχίας είναι μια αμφισβήτηση της μαρξιστικής οπτικής του τι είναι υλικό και ταυτόχρονα της κυριαρχίας της "υλικής βάσης" πάνω στο "εποικοδόμημα της ιδεολογίας" στη μαρξιστική θεωρία γενικά» (ό.π.).

ταξική ταυτότητα (23) του (έλληνα και άντρα) εργάτη θεωρείται α ρισογί επαναστατική. Καμία άλλη πολιτική, λοιπόν, δεν μπορεί να ασκηθεί αν δεν περάσει από τη εμπόδιση στα καθαγιασμένα ύδατα του 'ταξικού παράγοντα'.

Εν κατακλείδι, η απόκρυψη των κοινωνικών ανταγωνισμών λειτουργεί και προς μια κατεύθυνση άμβλυνσης της έντασης που δέχονται συγκεκριμένες κατηγορίες υποκειμένων (είτε στα πλαίσια της κρίσης/αναδιάρθρωσης είτε στα πλαίσια της κανονικότητας). Δεν είναι απλώς «τα λαϊκά στρώματα» που δέχονται επίθεση. Κι αυτό γιατί συγκεκριμένα υποκείμενα έχουν τη θέση των θυμάτων και συγκεκριμένα τη θέση των θυτών - ναι, ακόμη και εντός του ίδιου λαού! Έτσι, η βία που ασκείται σε ομοφυλόφιλους, λεσβίες, τρανς, οι επιθέσεις εναντίον μετανασ(ρι)ών, τα επιπλέον εμπόδια που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ρομά/ρομνί, η μη αναγνώριση των εθνικών μειονοτήτων (μακεδόνες, πομάκοι) χάνονται από τη δημόσια σφαίρα χάριν ενός «όλοι σκατά ζούμε τώρα!». Μυστικοποιούνται οι διαφοροποιήσεις εντός των λαϊκών στρωμάτων και γίνονται αόρατες οι σχέσεις εξουσίας στο εσωτερικό του λαού. (24) Και η μυστικοποίηση αυτή ωφελεί τα προνόμια των κυρίαρχων ομάδων: των λευκών, ελλήνων, μικροαστών, ετεροκανονικών αντρών, διαμορφώνοντας και τις αντίστοιχες στρατηγικές υποκειμενοποίησης όσων δεν χωράνε στο σχήμα.

Κάλεσμα στο παλικάρι ή (ηγεμονικοί) ανδρισμοί σε δράση.

Είπαμε προηγουμένως πως οι λόγοι ενάντια στην εξάρτηση (του ελληνικού κράτους) συγκροτούν υποκείμενα, των οποίων το έθνος, το φύλο, η σεξουαλικότητα, η φυλή, η ταξική θέση και η αρτιμέλεια γίνονται αόρατες σχέσεις καθώς δεν τοποθετούνται εντός της συζήτησης. Ένα βασικό χαρακτηριστικό αυτών των λόγων είναι το πως επιλέγουν να (μην) μιλήσουν για τα υποκείμενα. Πως εκφράζουν τη θέση από την οποία μιλάνε, τις επιθυμίες και τις στοχεύσεις τους. Στο ταξίδι σ' αυτό τον όμορφο κόσμο, η συνάρθρωση που εμφανίζεται λιγότερο σημαντική είναι αυτή του φύλου και της σεξουαλικότητας. Έτσι, λοιπόν, κι εμείς είπαμε να ξύσουμε λίγο κάτω από την επιφάνεια: ποια μπορεί να είναι η εμφολοποιητική διάσταση των λόγων που κεντράρουν στις διακρατικές σχέσεις; Πως κατασκευάζονται τα σώματα σε αυτούς τους λόγους; Πως επενδύεται με σημασίες φύλου και σεξουαλικότητας όλη η γκάμα των συμπεριφορών, διαμορφώνοντας (ενισχύοντας/αναπαράγοντας) τα πρότυπα των έμφυλων ρόλων;

Οι εθνικές αφηγήσεις λειτουργούν ως ηγεμονικές πρακτικές που ενσωματώνουν και οργανώνουν τα συστήματα οργάνωσης του φύλου και της σεξουαλικότητας (και όχι μόνον αυτά) προς την αναπαραγωγή των εθνικών προνομίων - και την περαιτέρω απόλαυσή τους για όσους και όσες το δικαιούνται από το

κράτος. Οι εθνικές αφηγήσεις για τα φύλα και τις σεξουαλικότητες ενισχύουν και επικυρώνουν τις κανονιστικές επιτελέσεις της ετεροσεξουαλικότητας και της οικογένειας για το καλό της χώρας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, καλούν και τα εθνικά υποκείμενα να προβούν στο εθνικό τους καθήκον. Και τα καλούν με τέτοιο τρόπο ώστε ήδη από το κάλεσμα τα υποκείμενα να γνωρίζουν ότι πρέπει να συμπεριφερθούν σαν (έλληνες) άντρες (ετεροσεξουαλικοί) ή σαν (ελληνίδες) γυναίκες (ετεροσεξουαλικές).

Ενδεικτικό παράδειγμα τέτοιου τρόπου απεύθυνσης από κινηματική μεριά ήταν μια αφίσα που κολλήθηκε από την Κόκκινη Γραμμή, καλώντας σε αντιιμπεριαλιστική πορεία στη γερμανική πρεσβεία. Την παραθέτουμε για λόγους γλαφυρότητας (και για όσες αναγνώστριες δεν μένουν στην αθήνα):

Η λιτή αφίσα καλεί τους αναγνώστες της να επιτελέσουν το ανδρικό φύλο με τέτοιο τρόπο που να αντιστέκονται στην ηγεμονική αρρενωπότητα της εποχής μας (αντάρτης, κλέφτης, παλικάρι vs πλούσιος). Από την άλλη μεριά, αυτές οι επιτελέσεις παρουσιάζονται φυσικές για το λαό. Ο (ελληνικός, αλλά όχι μόνο) λαός είναι ο ίδιος αντάρτης, κλέφτης και παλικάρι - το υποκείμενο της αντίστασης συγκροτείται, λοιπόν, όχι μόνο ως ελληνικό/εθνικά ομοιογενές αλλά και ως άνδρας. Άνδρας που δεν είναι όπως οι κυρίαρχοι, αλλά

άνδρας κατασκευασμένος μέσα από το προλεταριακό βλέμμα. Είναι αντάρτης, γιατί ξέρει να μάχεται για αυτά που θέλει. Είναι κλέφτης, γιατί συνδέεται με το ιστορικό παρελθόν της αντίστασης στους Τούρκους. Είναι παλικάρι, γιατί αμφισβητεί τους κυρίαρχους ενώ διακρίνεται και για την ντομπροσύνη, την ειλικρίνειά του. Όπως γίνεται άμεσα κατανοητό, ο λόγος της αφίσας κατασκευάζει τους έλληνες άντρες του λαού ως φύσει αντιστεκόμενους, μέσα από τον (κανονιστικό) τρόπο που επιτελούν το φύλο τους από το 1821 μέχρι σήμερα, επιχειρώντας να δείξει τη συνέχεια των εθνικών αγώνων ενάντια σε οθωμανούς, γερμανούς και πάλι... γερμανούς σήμερα. Η αισθητική πλευρά της αφίσας επιτελεί και η ίδια μια κατ' εξοχήν εικονοκλαστική

λειτουργία. Ένας άνδρας-άγγελος ζωσμένος με φυσεκλίκια κρατά το ντουφέκι του. Ετοιμοπόλεμος με έντονα τα στοιχεία των χριστιανικών απεικονίσεων. Η εθνική ανδρική αντίσταση καθαγιάζεται. Έτσι, η κεντρική (ανα)παράσταση είναι αυτή του ανταγωνισμού μεταξύ δύο αντρών, δύο μορφών αρρενωπότητας. Και μάλιστα δύο αντρών εντός της ίδιας εθνικής κοινότητας, μιας και από πουθενά δεν προκύπτει πως αμφισβητείται η κοινότητα για την επικράτεια της οποίας αντιμάχονται. Η μάχη ανάμεσα στους δύο άντρες θα κριθεί από το πόσο άντρες είναι. Από την επιτέλεση της αρρενωπότητας και τη σύνδεσή της με το εθνικό υποκείμενο, τον ελληνικό λαό.

«Η αρρενωπότητα προσδιορίζει το πώς να είναι κάποιος άντρας και δεν σχετίζεται με τη βιολογική διχοτόμηση «άντρας-γυναίκα», δεδομένου ότι η περιφρόνηση της θηλυκότητας ως αδυναμίας είναι πρωτίστως αντρική και δεν είναι απαραίτητο να απευθύνεται μόνο σε βιολογικά γυναίκες» (25). Στη βάση αυτή βλέπουμε πως συναρθρώνεται η ντόπια ομοφοβία με τον ντόπιο εθνικισμό: οι αρρενωπότητες διακρίνονται σε ηγεμονικές και υποτελείς, διάκριση από την οποία ξεπροβάλλει η θηλυκοποιημένη κατηγορία του μαλθακού μη-αγωνιστή. Μέσω αυτής επιβεβαιώνεται η ισχύς του αρρενωπού λαού.

Και για ποια υποκείμενα δεν μιλάει η αφή; Μα αυτά τα οποία δεν οπτικοποιεί. Τις γυναίκες, τους μετανάστες και τις μετανάστριες, όσες και όσους δεν επιτελούν το φύλο τους κανονικά. Όσες και όσους δεν χωράνε ούτε στις αφηγήσεις των κυρίαρχων ούτε στις αφηγήσεις της εθνικής αντίστασης. Ωστόσο, δεν είναι ότι δεν μιλάει γι' αυτά· απλώς, για να ενταχθούν τα υποκείμενα αυτά στο σχήμα της αντίστασης χρειάζεται να υιοθετήσουν την πρακτική των κανονιστικών συμπεριφορών, των εθνικών και έμφυλων προσαγών.

Έτσι, η πολιτική ενοποίηση του λαού (κάτω από την ιαχή-σύνθημα «όλοι μαζί να σώσουμε τον τόπο») και η εθνική και εμφυλοποιητική αφήγηση που τη συνοδεύει χτίζουν μια εγγύηση εκθρόνισης εναντίον όσων γίνονται αντιληπτοί/αντιληπτές ως εκτός της εθνικής κοινότητας. Τονίζοντας τις πατριαρχικές εννοιολογήσεις σχετικά με το πώς πρέπει να είναι εσωτερικά οργανωμένη η εν λόγω εθνική συλλογικότητα (γυναίκες-ως-μήτρες-της-οικογένειας-και-του-έθνους και άνδρες-προστάτες). (26)

Τέλος, για άλλη μια φορά, η αντίσταση παρουσιάζεται ως αντίσταση εναντίον προσώπων. Γιατί με τα όπλα αντιμετωπίζει κανείς φυσικά πρόσωπα – ούτε οι κοινωνικές σχέσεις, ούτε οι σημασιοδοτήσεις μπορούν να σκοτωθούν ή να ανατιναχθούν. Ή μάλλον, για να είναι τα όπλα αποτελεσματικά πρέπει ήδη οι συσχετισμοί να είναι με το μέρος των αντιστεκόμενων. Όμως, το μόνο σίγουρο είναι αυτό: δεν ζούμε μια προεπαναστατική περίοδο, αλλά μια από τις πιο βαθιές υφέσεις των κοινωνικών ανταγωνισμών. Αγώνες δεν παύουν να ξεσπούν, εξεγέρσεις δεν παύουν να συμβαίνουν· οι ήττες, όμως, συνωσίζονται και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των αγώνων γίνονται ολοένα και χειρότερα. (27) Εξάλλου, η όψιμη έγερση του αντι-ιμπεριαλισμού στις αναλύσεις αντικρατιστών και αντιεθνικιστών είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. (28)

(23) Κρίνουμε πως ιστορικά λίγες ήταν εκείνες οι περιπτώσεις όπου ταξικά προσανατολισμένα κινήματα μπόρεσαν να αποφύγουν το σκόπελο της φετιχοποίησης του εργατικού υποκειμένου και να κεντράρουν στις καπιταλιστικές σχέσεις ως σχέσεις.

(24) Τέτοια μυστικοποιητική λειτουργία, προφανώς, δεν αναγνωρίζουμε μόνο στον όρο *λαός*. Εξίσου επιτελεστικά λειτουργούν οι γενικευτικοί όροι *εργατική τάξη*, *εκμεταλλεζόμενοι*. Εκείνοι που θέτουν ως προαπαιτούμενο την κεντρικότητα ενός υποκειμένου (άρα και μιας καταπιεστικής συνθήκης)

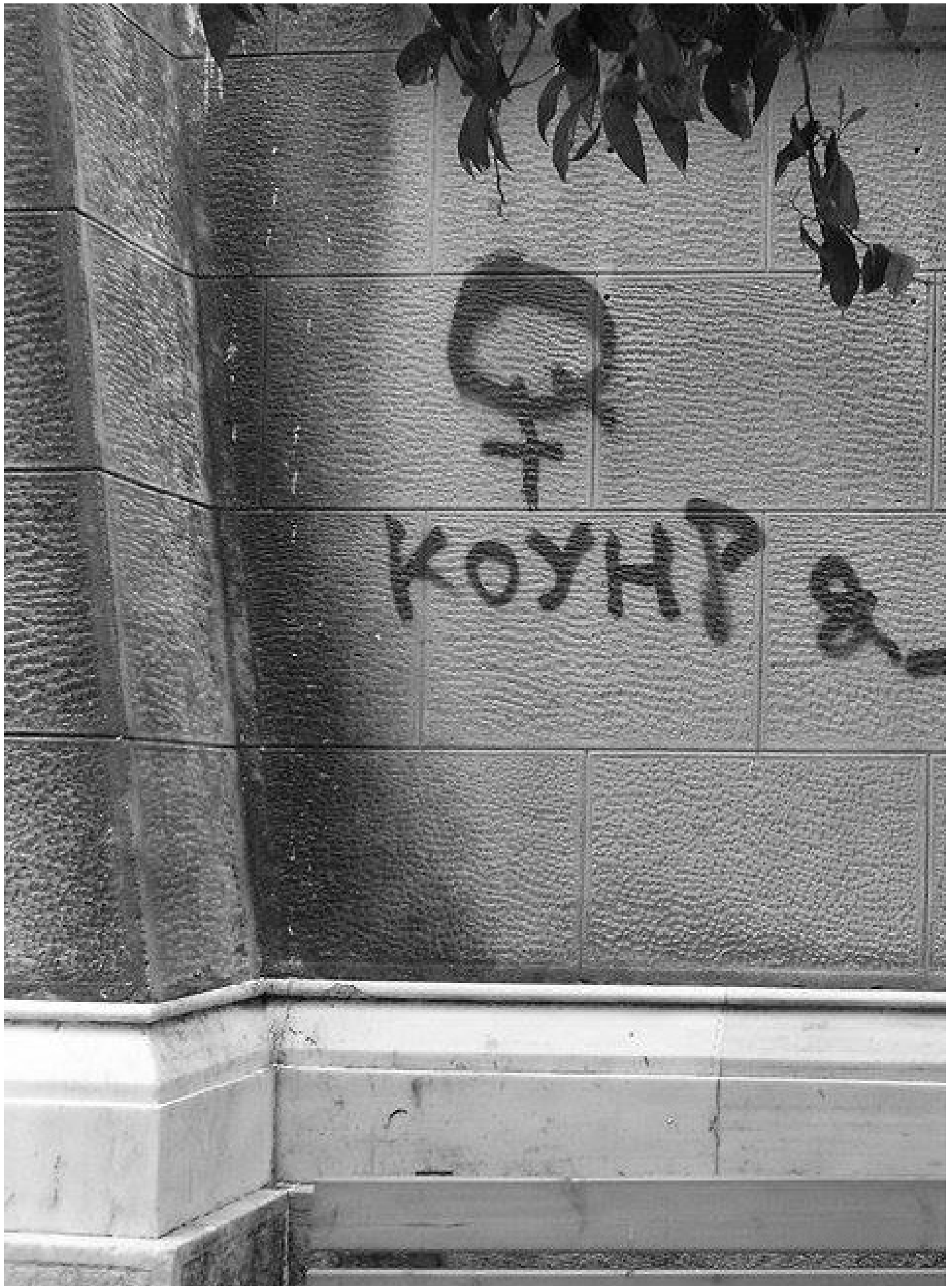
(25) Στο Γκολφινόπουλος Πάννης, «Έλληνας ποτέ...» *Αλβανοί και ελληνικός Τύπος τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου 2004*, Ιωάννινα, 2007, Ισνάφι, σελ. 41.

(26) Μια παρόμοια άποψη εκφράζεται και στο βιβλίο του Robert Ogman, *Against the nation – anti-national politics in Germany*, New Compass Press, σελ. 91-111, όπου ο συγγραφέας πραγματεύεται τις καμπάνιες του γερμανικού α/α/α χώρου ενάντια στο γερμανικό κράτος ακριβώς μετά την 'ενοποίηση' ανατολικής και δυτικής γερμανίας, προσπαθώντας να καταδείξει τη σημασία της κριτικής στο έθνος στα πλαίσια των κινήματων στις π.π.α.

(27) Φυσικά, στους λόγους τους αντι-ιμπεριαλιστικούς η επανάσταση είναι

προ των πυλών. Ή, για να αποδοθεί καλύτερα, κάθε στιγμή είναι μια υπέροχη ευκαιρία («για νέες ήττες, για νέες συντριβές», που έλεγαν και οι Τρύπες).

(28) Ένα έξοχο δείγμα συνδυασμού της μηδαμινής σημασίας που αποδίδεται στα ζητήματα που έθεσαν τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα και αυτά του 'τρίτου κόσμου' αναδύεται μέσα στην ακόλουθη πρόταση: «Αν στην προηγούμενη δεκαετία μπορούσε να δικαιολογηθεί μια κουλτούρα ρηγμάτωσης μέσω τοπικών παρεμβάσεων ή ενσκόλησης με ζητήματα όπως ο καταναλωτισμός, το θέαμα, η σεξουαλική απελευθέρωση, σήμερα μόνο ως ανέκδοτο θα μπορούσαν να ειπωθούν. Γιατί η κρίση είχε και τα θετικά της. Απλοποίησε κατά πολύ τα προβλήματα των ανθρώπων, τα κατηγοριοποίησε γύρω από την επιβίωσή τους» (*Το στρατηγικό αδιέξοδο της κυβέρνησης της Αριστεράς και η μεγάλη ευκαιρία της Αναρχίας*, ό.π, σελ. 25). Η πείνα, λοιπόν, θα δείξει τα «πραγματικά» προβλήματα και θα ξεχωρίσει την ήρα (σεξουαλική απελευθέρωση, ρατσισμός, καταναλωτισμός, θέαμα) από το στάρι (κράτος και κεφάλαιο).

χοντρές βαλβίδες πάνω σε τοίχο εκκλησίας, κυψέλη, 2015

Οι καπιταλιστικές σχέσεις ως ιδιοκτησία ή η ιδεολογία του παραγωγισμού

Στο σημείο αυτό δεν θα αποφύγουμε να σημειώσουμε πως η αντι-ιμπεριαλιστική ιδεολογία εκκινεί από μια συγκεκριμένη κατανόηση των καπιταλιστικών κοινωνικών σχέσεων. Παρότι δυσανασχετούμε με την αντίληψη της κεντρικότητάς τους, δεν νομίζουμε πως είναι εκτός κριτικής το πως εννοούν οι λόγοι εξάρτησης τον καπιταλισμό: ποια είναι, δηλαδή, τα στοιχεία εκείνα που εκθρεψόμαστε στη ζωή μέσα (και) σε αυτόν.

Ο κυρίαρχος προβληματισμός που προκύπτει από τα κείμενα που διαπνέονται από αντι-ιμπεριαλιστικό πνεύμα είναι η σχέση εξάρτησης είτε από την ε.ε. είτε από άλλους ισχυρούς παράγοντες (κυρίως η.π.α. και κίνα, η ρωσία ελάχιστα). Η εξάρτηση από ξένα κέντρα εξουσίας γίνεται η βασικότερη κατηγορία ανάλυσης της παρούσας συνθήκης καθώς πατάει σε μυστικοποιήσεις του καπιταλισμού. Η πρώτη εξ αυτών είναι πως ο καπιταλισμός δεν είναι σχέση αλλά κάποιος 'κακός' άνθρωπος, οι καπιταλιστές. Στην καλύτερη περίπτωση, ο καπιταλισμός αποτελείται από μια δράκα ενός απροσδιόριστου αριθμού καπιταλιστών που με μια συνειδητή στρατηγική προσπαθούν να εκμεταλλευτούν την εργατική τάξη. Κάποιοι από αυτούς τους καπιταλιστές είναι πιο ισχυροί από κάποιους άλλους (επειδή είναι ανεξάρτητοι): αυτοί συγκροτούν το ισχυρό κεφάλαιο, τα μονοπώλια, τα ολιγοπώλια κ.ο.κ. Σε διεθνές επίπεδο, το εξαρτημένο κεφάλαιο είναι αυτό που παράγει τον πλούτο και το ισχυρό είναι αυτό που απομυζά. Στην περίπτωση του ελληνικού κράτους, το ίδιο το εξαρτημένο κεφάλαιο είναι αυτό που παρασιτεί (σε βάρος του λαού). Επιπρόσθετα, το εξαρτημένο κεφάλαιο εντοπίζεται στην περιφέρεια της ευρώπης (και του δυτικού κόσμου) ενώ το ισχυρό βρίσκεται στο κέντρο. Οι δύο παίκτες του αφηγήματος είναι οι εξής: τα κράτη-τοκογλύφοι και τα κράτη-παρίες. (29) Και επειδή, στο σχήμα αυτό, η ανισότητα οφείλεται στην εξάρτηση, καθίσταται καίριας σημασίας το γεγονός πως η ε.ε. είναι ένα ξένο κέντρο εξουσίας στις εντολές του οποίου υπακούει το ελληνικό κράτος (ως ανήμπορο να δράσει αυτόνομα) και ο ελληνικός λαός (ως διπλά ανήμπορος). Ρητή διατύπωση

της θέσης αυτής μπορούμε να δούμε στη μπροσούρα *Με αφορμή την επαίσχυντη συμφωνία του eurogroup*, της Συνέλευσης αναρχικών κομμουνιστών για την ταξική απερίθωτη αντίθεση ενάντια στην Ε.Ε., Αθήνα, 2015, (σελ. 3):

«[...] η ελληνική οικονομία θα παραμείνει δέσμη των εντολών και των τοποτηρητών της Ευρώπης που θα εξακολουθούν να υπαγορεύουν, με τη συναίνεση της συγκυβέρνησης, το πλαίσιο της οικονομικής διαχείρισης προς όφελος της εγχώριας και διεθνούς αστικής τάξης.»

Καθώς, λοιπόν, όλες οι δυσβάσταχτες για το λαό πολιτικές «σχεδιάζονται και αποφασίζονται στα ίδια μέγαρα, υπαγορεύονται από τα ίδια διευθυντήρια, [...] υλοποιούνται από τους κατά τόπους εθνικούς πολιτικούς υπαλλήλους τους[...]» (Καπιταλιστική κρίση και Ευρωπαϊκή Ένωση: Κοινωνικοί-ταξικοί αγώνες και επαναστατική προοπτική, ό.π., σελ. 11), η δική μας θέση (ως εκμεταλλευόμενος λαός) είναι να αντιτεθούμε πρωτίστως στο ισχυρό κεφάλαιο (στην προκειμένη περίπτωση, το γερμανικό) και στη συνέχεια στο ελληνικό (που, το κακόμοιρο, δεν έχει αυτόνομες βλέψεις).

Βλέπουμε ότι από το κάδρο φεύγει σιγά-σιγά η αντίθεση στην κανονικότητα των καπιταλιστικών σχέσεων για να απορροφηθεί από το εθνοκρατικής κοπής δίπολο 'εξαρτημένο vs ανεξάρτητο' κράτος/ κεφάλαιο. Όπως έχει επισημανθεί μερικά χρόνια νωρίτερα, «[μ] έσα από αυτό το πρίσμα, μπορούμε να δούμε στον αντιιμπεριαλισμό όχι μια εξειδίκευση του αντικαπιταλιστικού λόγου, αλλά ουσιαστικά μια μετατόπιση της κριτικής από την ουσία της καπιταλιστικής σχέσης στην αποκήρυξη των ακραίων μορφών της.» (Ομάδα ενάντια στον εθνικισμό/κατάληψη Φάμπρικα Υφαντέ, "έναν είναι ο εχθρός...": έθνος, αντιιμπεριαλισμός και ανταγωνιστικό κίνημα, Θεσσαλονίκη, σελ. 32, η έμφαση στο πρωτότυπο). Η εμμονή στην (υπερ)εκμετάλλευση, στην καταγγελία του μεγάλου κεφαλαίου, των ισχυρών κρατών και των ντόπιων πλουτοκρατών (που λειτουργούν ως υπάλληλοι των ξένων) κάνει αδύνατη οποιαδήποτε απόπειρα ριζοσπαστικής κατανόησης

(29) Μια πρόταση που συνοψίζει το 'επιχείρημα' είναι η ακόλουθη: «[...] η ΕΚΤ έχει εφαρμόσει μια πολιτική συσσώρευσης κεφαλαίων από την περιφέρεια στο κέντρο, δημιουργώντας μια σχέση εξάρτησης και χωρίζοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση σε κράτη τοκογλύφους-επιτηρητές και σε κράτη οφειλέτες-επιτηρούμενους.» (Καπιταλιστική κρίση και Ευρωπαϊκή Ένωση: Κοινωνικοί-ταξικοί αγώνες και επαναστατική προοπτική, ό.π., σελ. 5, η έμφαση δική μας).

(30) Η προσέγγιση περί παραγωγικού κεφαλαίου πατάει στο διαχωρισμό του πνευματικού/άυλου από το υλικό (που την είδαμε σε προηγούμενη ενότητα). Αναπαράγει (με αντίστροφη φορά) το διαχωρισμό πνευματικής-χειρωνακτικής εργασίας και ουσιοποιεί την κοινωνική σχέση κεφάλαιο.

(31) Μια πιο λεπτομερής σχετική ανάλυση μπορεί να βρεθεί στο βιβλίο του Moishe Postone, (1996), *Time, labor and social domination: a re-interpretation of Marx's critical theory*, Cambridge, Cambridge University Press. Επιπλέον, μια οπτική φεμινιστικής κριτικής της αξίας είναι διαθέσιμη στο βιβλίο της Roswitha Scholz *Das Geschlecht des Kapitalis-*

mus. Feministische Theorien und die post-moderne Metamorphose des Kapitals, Horlemann Verlag, 2011.

(32) Βλ. και το "Patriotism Crisis: a love story" στο Terminal 119 – για την ατομική και κοινωνική αυτονομία, τχ. 4, 2011.

(33) Στο *Against the nation – anti-national politics in Germany*, (Robert Ogman, ό.π.) επιχειρείται μια σύνδεση της κριτικής στο κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση με μια κριτική στο Occupy! Ο Ogman υποστηρίζει πως υπήρχαν, στη βάση του λαϊκισμού, ομοίωτες εθνικιστικών (και αντισημιτικών) στοιχεία ανάμεσα στο Occupy! και το anti-global κίνημα. Αυτό που εμφανίστηκε στο Occupy! ήταν μια θέση υπεράσπισης μιας «αληθινής, τίμιας, παραγωγικής» οικονομίας ή κοινότητας ενάντια στην «παρασιτική» οικονομία. Η τελευταία παρουσιάστηκε ως «το 1%» ενώ θεωρήθηκε πως δεν ανήκει στο ενιαίο σώμα της πρώτης. Ένα επιπλέον στοιχείο που έμεινε ανοικτό σε εθνικιστικές ερμηνείες ήταν μια θέση ξεπεράσματος του διπόλου αριστεράς-δεξιάς, υιοθετώντας – άρα και ασκώντας αντίστοιχες πολιτικές – την αντίληψη του ενιαίου, ομοιογενούς εθνικά κοινωνικού σώματος που δεν

του τι συμβαίνει – πόσο μάλλον κάποιας ριζοσπαστικής διαδικασίας αντίστασης.

Και τι γίνεται με την ελληνική περίπτωση; Αφού το ελληνικό κράτος δεν απολαμβάνει πλέον την καπιταλιστική ευμάρεια που απλόχερα μοίραζε στους πολίτες του τα προηγούμενα 15 τουλάχιστον χρόνια, το ελληνικό κεφάλαιο δεν θα μπορούσε παρά να είναι στραγγαλισμένο, μη αναπτυγμένο και δέσιμο των ξένων επενδύσεων. Μας λέει το αντιμπεριαλιστικό αφήγημα πως ο ελληνικός καπιταλισμός δεν είναι παραγωγικός, δεν έχει πραγματική οικονομία (αφού δεν έχει πρωτογενή και δευτερογενή παραγωγή), αλλά είναι 'παρασιτικός' – όχι φυσικά με την έννοια της παραγωγής αξίας, αλλά με αυτή της παραγωγής προϊόντων. Αντιγράφουμε από την μπροσούρα *Για την υπόθεση του αναρχικού Αντώνη Σταμπούλου*, (Συντρόφισσες-οι για την αλληλεγγύη και την ανατροπή, Αθήνα, 2015, ό.π. σελ. 2):

«Παρατηρούμε και βιώνουμε τη διεθνή οικονομική κατάσταση του χρηματοπιστωτικού συστήματος να στραγγαλίζει τα ψήγματα της πραγματικής οικονομίας με πλοηγό το τραπεζικό σύστημα και τους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (Moody's, Fitch, Standard & Poor), το Δ.Ν.Τ., την Ε.Κ.Τ.»

Έτσι, λοιπόν, το βασικό χαρακτηριστικό διαφοροποίησης του καπιταλιστικού συστήματος εκμετάλλευσης της εργασίας (η παραγωγή αξίας και υπεραξίας) χάνει τη θέση του από το χαρακτηριστικό της παραγωγής προϊόντων. Το ελληνικό κεφάλαιο είναι «παρασιτικό», δεν είναι «παραγωγικό» (30) και γι' αυτό πρέπει να χτυπηθεί. Εδώ, διακρίνεται καταρχάς η αντισημιτικών καταβολών μεταφορά του "παράσιτου": μια (ανα)παράσταση το δυνητικά αντισημιτικό περιεχόμενο της οποίας έγκειται στο ότι το ίδιο το αναλυτικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται προϋποθέτει μια σύγκρουση ανάμεσα στις καλές, τοπικές, παραγωγικές κοινότητες από τη μια πλευρά και το παροδικό, διεθνικό, «παρασιτικό», καιροσκοπικό, χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο από την άλλη. Σε δεύτερο επίπεδο, διακρίνουμε μια ανάγνωση του καπιταλισμού που καθιστά αδιαφανείς τις εκμεταλλευτικές σχέσεις εντός των καπιταλιστικών επιχειρήσεων, είτε αυτές είναι χρηματοπιστωτικές είτε όχι ενώ μυστικοποιείται το γεγονός πως από τις μειώσεις άμεσου και έμμεσου μισθού και τις απώλειες των εργατικών δικαιωμάτων επωφελούνται τα ίδια τα ελληνικά αφεντικά.

Στο ιδεολόγημα αυτό, η καπιταλιστική θέσμιση καθίσταται μια

κυρίως τεχνική διαδικασία παραγωγής προϊόντων. Σε αντίθεση με τη ριζοσπαστικότητα της αμφισβήτησης του περιεχομένου του πλούτου που παράγεται, προωθείται η κριτική στην ατομική ιδιοποίηση του πλούτου (δηλ. της αξίας). (31) Από την άλλη μεριά, η ταύτιση των τραπεζών με το κεφάλαιο λειτουργεί φετιχιστικά καθώς επικεντρώνεται στο χρηματιστικό κεφάλαιο (32) και όχι συνολικά στην (ανα)παραγωγή των σχέσεων της καθημερινής ζωής ως ένα πλέγμα εξουσιών, υποτάξεων, πειθαρχήσεων, επιθυμιών, εκμετάλλευσης, κυριαρχίας (το οποίο περιλαμβάνει και άλλες σφαίρες και πεδία ανάλυσης).

Γράφουμε στην εισαγωγή του κειμένου πως ένα βασικό βήμα στη συγκρότηση αυτού του λόγου ενάντια στην εξάρτηση της Ελλάδας έγινε στις κινητοποιήσεις των 'αγανακτισμένων' και στο κίνημα των πλατειών, οπότε και ανανεώθηκε ο εθνοπατριωτικός τόνος σε φόντο αριστερό και αντιστασιακό. Αν θέλαμε, βέβαια, να εξερευνήσουμε τη γενεαλογία των αντιμπεριαλιστικών προσεγγίσεων θα κάναμε και μια στάση στο κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. (33) Ένα παράδειγμα κινήματος που λειτουργήσε ως πυκνωτής των προαναφερόμενων αντιλήψεων, μιας εθνικής (και ομοιογενούς) κοινότητας που απειλούνταν από εξωτερικές δυνάμεις. Ο πατριωτισμός ήταν απόρροια της κατανόησης της «παγκοσμιοποίησης», ως αυτής που θα καταστρέψει την «κουλτούρα», που θα καταπιέσει το «έθνος» (34), που θα αφηριστεί την εθνική κυριαρχία. Οι άμεσοι εκφραστές της (ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ) θεωρήθηκαν ως ο καπιταλισμός, ενώ τα κράτη ως τέτοια θεωρήθηκαν θύματα. Στοχοποιήθηκαν, λοιπόν, οι θεσμοί της καπιταλιστικής συνεργασίας σε διακρατικό επίπεδο αφήνοντας απ' έξω ανέπαφες τις καπιταλιστικές σχέσεις ενώ μερικές φορές οι τελευταίες ηρωοποιήθηκαν ως ενάντιες στην «παγκοσμιοποίηση».

τέμνεται από πολιτικές διαφορές – με κοινό ενοποιητικό στοιχείο την αντίθεση στη διαφθορά, στην εξαίρεση της καπιταλιστικής συνθήκης. Το μόνο θετικό που πιστώνεται το Occupy είναι οι απόπειρες να υπερβεί το εθνικό πλαίσιο των Η.Π.Α. μέσω συνεργασίας με συλλογικότητες/ομάδες μεταναστρι(ρι)ών.

(34) Όπως είναι φανερό, ωστόσο, από το ελληνικό παράδειγμα ο ιστορικός φορέας καταπίεσης και εξαφάνισης των μειονοτήτων (αλλά και των πλειονοτήτων πολλές φορές, βλ. τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης) και των γλωσσών τους είναι το ίδιο το έθνος.

Ποιά 'τάξη' ακριβώς; ή Περί της απαγωγής του αντι-κρατικού χώρου ... από τους εξωγήινους

Μέσα σε όλα αυτά, είναι πολύ ενδιαφέρον που η σύγχρονη αντι-ιμπεριανή (αντι-γερμανική, αντί-Ε.Ε.) ρητορική και οι πολλαπλές της συνιστώσες ισχυρίζονται πως έλκουν την καταγωγή της από μια κάποια 'ταξική ανάλυση', υπερασπιζόμενη ταυτόχρονα 'τις αναρχικές της καταβολές'. Για εμάς είναι πολύ ενδιαφέρον όλο αυτό γιατί αναρωτιόμασταν πότε θα έρθει αυτή η στιγμή που οι χιλιάδες οπαδοί μιας κάποιας 'ταξικής ανάλυσης' και μιας κάποιας 'αναρχικής θεώρησης' σε όλο το φάσμα της ελληνικής αριστεράς θα έφταναν στον προφανή τοίχο που ορθώνουν μεταξύ τους οι δεκάδες, αν όχι εκατοντάδες διαφορετικές πρακτικές απολήξεις αυτής της κάποιας 'ταξικής ανάλυσης'. Έτσι, ενόψει του ότι ορισμένοι υπερασπιστές της 'ταξικής ανάλυσης' τράβηξαν τις πολιτικές τους γραμμές πρόσφατα γύρω από αντι-ιμπεριαλιστικές θέσεις, αντιληφθήκαμε στον αέρα ένα ξεβόλεμα και μια ανάγκη εξηγήσεων από πολλούς που θελήσανε να διαφοροποιηθούν, για να πουν 'τι-λέει-και-εννοεί-η-δικιά-τους-ταξική-ανάλυση', η οποία δεν οδηγεί απαραίτητα έξω από τη ... γερμανική πρεσβεία. Αυτό αν μη τι άλλο είναι ένα καλό ξεβόλεμα, μιας και εδώ και κάτι δεκαετίες το γεγονός ότι τίθεται η α' ή β' τάση υπέρ μιας ταξικής ανάγνωσης της πραγματικότητας, αποτελούσε πολλές φορές μια πρώτης τάξεως μυστικοποίηση. Το άλλο πολύ ενδιαφέρον και ολίγον τι αναμενόμενο είναι, βέβαια, το γεγονός ότι αυτά τα ξεκαθαρίσματα προέκυψαν ενόψει της κυβέρνησης Σύριζα, (ευχαριστούμε Σύριζα για αυτό!). Πώς βοήθησε ο Σύριζα; Από τη μια, μια σειρά πρώην αντι-κρατιστών της 'ταξικής ανάλυσης' το σκεφτήκανε καλύτερα και αποφάσισαν να ... «συνεχίσουν τον αγώνα τους» μέσα από το κράτος (βλέπε π.χ. διορισμούς σε υπουργεία, εκλογές σε δημοτικά συμβούλια, ακόμη και διορισμούς σε τόσο υψηλές κυβερνητικές θέσεις όπως αυτή του γενικού γραμματέα ανάπτυξης), από την άλλη μια σειρά οπαδών 'ταξικών μετώπων' μετατοπίστηκε σε μια πολιτική ανάδειξης του κυρίαρχου εχθρού ως του ... 'γερμανικού ιμπεριαλισμού' στην Ελλάδα, αφήνοντας παράλληλα στην πουχιά του τον κλασικό μέχρι πρότινος εχθρό, τον ... αμερικάνικο

ιμπεριαλισμό, ο οποίος φέρεται αγαπησιάρικα τώρα τελευταία απέναντι στο ελληνικό κράτος (π.χ. διευκολύνσεις Δ.Ν.Τ.) – μια μετατόπιση αν μη τι άλλο πολύ βολική για τις ίδιες τις κινήσεις του ελληνικού κράτους τα τελευταία πέντε χρόνια, έτσι δεν είναι;

Υπάρχει και άλλη μία σχέση με τον Σύριζα και το ξεβόλεμα που έχει προκληθεί στις τάξεις του 'ριζοσπαστικού χώρου'. Η ως άνω περιγραφόμενη μετατόπιση προς τον αντι-γερμανικό αντι-ιμπεριαλισμό, δεν ακολουθεί, όπως θα γινόταν τα προηγούμενα χρόνια ίσως, τον τρισμέγιστο φορέα του κλασικού ελληνικού αντι-ιμπεριαλισμού, το 'κόμμα του λαού', ή αλλιώς και κ.κ.ε. (35), αλλά μάλλον τους ανθρώπους και τα κόμματα που προέρχονται από το περιβόητο 'κίνημα των πλατειών', το ε.πα.μ. (36) του κ. Δ. Καζάκη, τον Αλαβάνο, καθώς και μεγάλο μέρος της αριστερής πλατφόρμας του Σύριζα (Λαφαζάνης κ.λ.π.), με λίγα λόγια τον σκληρό πυρήνα της αριστερο-πατριωτικής 'αντιπολίτευσης' εντός του (συριζο-ανέλ) ελληνικού κράτους. Αν διαβάσει κανείς/καμιά, μάλιστα, τα πρόσφατα καλέσματα και τις αφίσες που προέτρεπαν σε παρεμβάσεις στη Siemens και τη γερμανική πρεσβεία, δεν μπορεί να μην προσέξει την εκκωφαντική σιωπή μπροστά σε δύο σημαντικά ζητήματα που αποτελούν τη μόνη ουσιαστική 'κόκκινη γραμμή' μεταξύ του ελληνικού κράτους και των εχθρών του: την ελληνική εξωτερική πολιτική και τους μετανάστες. Καθόλου τυχαία, οι αριστεροπατριώτες Καζάκης, Αλαβάνος, Λαφαζάνης κλπ, αν αναφέρουν την ελληνική εξωτερική πολιτική, είναι για να τη χρησιμοποιήσουν ως αναβαθμισμένο επιθετικό εργαλείο του ελληνικού κράτους, ενώ αν αναφέρουν τους μετανάστες, είναι για να μιλήσουν για αυτούς ως 'πρόβλημα'. (37)

Οι παραπάνω θέσεις δεν αναφέρονται τυχαία μιας και η στάση απέναντι στην εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους αλλά και της στάσης απέναντι στους μετανάστες είναι δύο ουσιαστικές κόμβοι για να καταλάβει κανείς πως αντιλαμβάνεται ο καθένας την ... 'ταξική ανάλυση'. Όπως διαφαίνεται, από αυτές τις διαφορετικές στάσεις, πρέπει να δούμε πως όντως υπάρχει τουλάχιστον μια 'ταξική ανάλυση'

(35) Γιατί το κ.κ.ε. θεωρεί τουλάχιστον μεταξύ αναμασημένων θεωριών εξάρτησης, βέβαια, πως «ο καπιταλισμός στην Ελλάδα βρίσκεται στο ιμπεριαλιστικό στάδιο ανάπτυξής του, σε ενδιάμεση θέση στο διεθνές ιμπεριαλιστικό σύστημα...»

(36) Να τι έλεγε ένα πρώην στέλεχος του ΕΠΑΜ, ο Χρήστος Φουσεύκης συγκεκριμένα: «Η θέση αυτή για το δήθεν ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα της Ελλάδας εκφράζει και νομιμοποιεί τις έντονες τάσεις εθνικής αποστράτευσης και παρασιτισμού των μεσαίων στρωμάτων και της ελληνικής εργατικής αριστοκρατίας.» Και προδότες και παράσιτα να λέμε...

(37) «Έξω από το Δουβλίνο I και II», λέει ο Καζάκης, «Έξω από το ευρώ», λέει ο Αλαβάνος, για να λυθεί το θέμα των μεταναστών... Βλέπε και "Αλ. Αλαβάνος: Το σκληρό ευρώ αυξάνει τη μετανάστευση προς την Ελλάδα", ΤΟ ΒΗΜΑ, Μπίτσικα Π., 12/12/2012 και "Καζάκης: για τους Μετανάστες", 03/05/2012, <https://www.youtube.com/watch?v=cTq033H438w>

(38) Και πάλι βέβαια υπάρχουν 'ταξικές αναλύσεις' που αυτό το μετράνε αλλιώς – πως δηλαδή η εκμετάλλευση των ελλήνων εργατών είναι πιο άγρια από αυτή των μεταναστών 'εν μέσω κρίσης' ακριβώς επειδή οι πρώτοι καίνε και το 'λίπος' τους (!): «Όσο κι αν φαίνεται παράξενο από πρώτη ματιά, η υποτίμηση των ντόπιων εργατών μπορεί να είναι (και είναι) ακόμα πιο οξεία από εκείνη των μεταναστών σε ότι αφορά μισθούς και μεροκάματα. Το γεγονός ότι οι ντόπιοι εργάτες μπορούμε (ακόμα) να κυκλοφοράμε χωρίς να μας ζητούν "χαρτιά" κάνει, οπωσδήποτε, διαφορά. Όμως αυτή η διαφορά συσκοτίζει τις διαδικασίες υποτίμησης: το ότι δεν μας κλείνουν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, όπως τους χωρίς χαρτιά (χωρίς πολιτικά δικαιώματα δηλαδή) μετανάστες προλετάριους δεν στοιχίζει τίποτα στ' αφεντικά. [...] Εκεί που μετράνε τα "έξοδά" τους, δηλαδή σε μισθούς, μεροκάματα, εισφορές ασφάλισης, κλπ, βγαίνουν (όχι καθολικά, όμως σε μεγάλο μέρος της "αγοράς εργασίας") ακόμα πιο κερδοσένοι εκμεταλλευσόμενοι ντόπιους παρά μετανάστες εργάτες. Μια, τουλάχιστον, εκτεταμένη έκφραση του πόσο πολύ περισσότερο κερδοσένο μπορούν να είναι τα ελληνικά αφεντικά υποτιμώντας τους ντόπιους, είναι η απλήρωτη εργασία. Επί μήνες. Τρεις μήνες απλήρωτος /η, έξι μήνες, δέκα μήνες, ακόμα και παραπάνω.

που τυγχάνει να 'κουμπώνει' με την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους την περίοδο που αυτή εκφράζεται σαν κεντρικό διπλωματικό χαρτί... Έτσι, αν αυτή η ανάλυση λαμβάνει υπόψη της κυρίως τους έλληνες και τη λεγόμενη 'σχέση υποτέλειάς' τους από τη γερμανία ή την Ε.Ε., τότε και τα όποια πολιτικά συνθήματα προσαρμόζονται σε αυτή την οπτική. Έτσι, για παράδειγμα, στη διαδήλωση στη γερμανική πρεσβεία το γνωστό «σε Ελλάδα, τουρκία, μακεδονία ο εχθρός είναι στις τράπεζες και στα υπουργεία», μετατράπηκε στο «σε Ελλάδα, γαλλία, γερμανία...». Ανεξαρτήτως του πόσο εύστοχο είναι το σύνθημα και στην αρχική του εκδοχή, μιας και αποκλείει μια μη-ταξική ανάγνωση του εθνικισμού, στην τελευταία εκδοχή που φωνάχτηκε, αναδεικνύει πως η Ελλάδα έχει πλέον μεταποιστεί ως προς τους εχθρούς της στο κλασικό περιβάλλον των (δήθεν) πρώην συμμάχων της, το 'λευκό ευρωπαϊκό περιβάλλον'. Με την αστεία, μάλιστα, αιτιολογία ότι 'ο Σόϊμπλε' δεν δέχεται το α' ή το β' αίτημα της διαπραγματευτικής ομάδας του Βαρουφάκη... Βλέπουμε, λοιπόν, εδώ ένα κατεξοχήν ταξικό σύνθημα να αναπροσαρμόζεται σε κινηματική διαδήλωση προς χάρη και αφομοίωση των εθνικών αντιθέσεων με τη γερμανία που παρουσιάζει ο Σύριζα μέσα από τα ελληνικά media· αντί να προταχθεί, όπως θα έκανε ίσως μια μετριοπαθής 'ταξική ανάλυση' πως η Ελλάδα δεν είναι ενιαία, δεν υπάρχει 'εθνικό υποκείμενο' (λαός) αλλά μόνον 'τάξεις' που θα έπρεπε να αντιμετωπίσουν πρώτα απ' όλα το δικό τους κράτος και κεφάλαιο.

Και μόνον η αναφορά στον λαό, λοιπόν, («άκου λαέ...», «εμπρός λαέ...», «άσε τον καναπέ λαέ...», «η αλληλεγγύη των λαών...»), αφήνοντας απ' έξω τελείως τα συνθήματα περί μεταναστών σε μια διαδήλωση που θέλει να πλάσσει τον εαυτό της ως 'ταξική', είναι ακατανόητη. Αντι-ιμπεριαλιστική ναι, πράγματι, αλλά σε ποιό βαθμό ταξική; Αυτά τα ερωτήματα γύρω από το 'ταξικό υπόβαθρο' αυτού του αντι-ιμπεριαλιστικού λόγου μας κάνουν να αναρωτηθούμε πως εννοούνται οι κατεξοχήν κόμβοι άρθρωσης μιας ταξικής ανάγνωσης της πραγματικότητας, δηλαδή: ποιοί είναι οι εργάτες και ποιοί είναι τα αφεντικά. Και, έτσι, θα μπορούμε έπειτα να δούμε κατά πόσο ο περιβόητος 'λαός' καλύπτει, υπερβαίνει ή συσκοτίζει αυτές τις δύο κλασικές κατηγορίες της ταξικής ανάλυσης.

Ποιοί είναι οι εργάτες πρώτα απ' όλα στην Ελλάδα; Αν μιλάμε για μια καθαρά εργατική τάξη στη χώρα αυτή (υπηρεσίες, χωράφια, κυρίως ανειδίκευτες δουλειές και ένα ποσοστό ειδικευμένων δουλειών), τότε βασικά μιλάμε για μετανάστ(ρι)ες. Το ενάμισο εκατομμύριο μετανάστ(ρι)ες και, προσφάτως, πρόσφυγες είναι αυτό ακριβώς, ο ταξικός πάτος της ελληνικής κοινωνίας. Αυτοί είναι που πρώτοι κυρίως βιώσανε την κρίση (π.χ. στις οικοδομές) ή μάλλον που ζούσανε την κρίση πριν ακόμα γίνει ο λόγος για αυτήν 'μόδα', οι γυναίκες μετανάστριες ακόμη περισσότερο, και αυτοί και αυτές είναι που – σε αντίθεση με τους έλληνες κάθε τάξης – δεν έχουν κανένα «λίπος» να κάψουν. (38) Είναι αυτοί και αυτές που έχουν σχεδόν σίγουρο ότι δεν δουλεύουν για να εξασφαλίσουν 'το μέλλον τους' στην Ελλάδα, μιας και οι περισσότεροι δεν θα απολαύσουν π.χ. προνόμια ασφάλισης, σύνταξης ή πιο σπάνια θα αποκτήσουν ακίνητα, μικρο-διοικησία κ.ο.κ. Είναι οι μετανάστ(ρι)ες φυσικά που ήδη εργάζονται και ζούνε – σε αντίθεση με τους έλληνες – σε ένα καθεστώς παράνομης ύπαρξης, υπό την απειλή της απέλασης συχνά, των χειρότερων συνθηκών εργασίας ήδη από το 1990 ή και της ρατσιστικής βίας. Είναι αυτοί που δουλεύανε σχεδόν από πάντα τις Κυριακές, πολύ πριν οποιαδήποτε κρίση των ελλήνων εργαζομένων, και για τους οποίους δεν φτιάχτηκε κανένα «Ποτέ Δουλειά την Κυριακή». Και ούτε καν μπορούσαν να το διαπραγματευτούν συχνά, πράγμα που δε φαίνεται να 'έκαιγε' ιδιαίτερα κανέναν. Για να μην πούμε και το άλλο: ότι οι μετανάστες είναι κυρίως αυτοί που δημιούργησαν και διατήρησαν με τη νόμιμη και παρανομοποιημένη εργασία τους εδώ και 3 δεκαετίες το όποιο οικονομικό στάτους του ελληνικού κράτους και των υπηκόων του. (39) Και είμαστε σίγουροι, για όλους τους παραπάνω λόγους, συν τις χιλιάδες ανατριχιαστικές λεπτομέρειες που προκύπτουν από τη ζωή του καθενός και της καθεμιάς ξεχωριστά, πως αν τους απευθυνθεί κάποιος ως ... «λαός», μάλλον δεν θα γυρίσουν να τον κοιτάζουν. Και από την άλλη, φυσικά, κανείς δεν υπήρξε τόσο χαζός ώστε να απευθυνθεί σε αυτούς, την κυρίως εργατική τάξη, ως «λαός». Αντιθέτως, η απεύθυνση γίνεται κυρίως προς τους έλληνες μικροαστούς που λιάζονταν στην πλατεία Συντάγματος τα χρόνια της 'αγανάκτησης' ή και απλώς τη μεσαία τάξη που φοβάται μην της πάρει ο Σόϊμπλε τις καταθέσεις της...

Κανένας μετανάστης δεν θα μπορούσε να το αντέξει αυτό δουλεύοντας! Κι ο λόγος είναι απλός: δεν θα είχε να φάει (ακόμα κι αν τον βοηθούσαν οι επίσης μετανάστες συγγατοί του).», "Ο πολυεθνικός εργάτης (ξανά)", Sarajevo, τχ. 68. Πραγματικά, δεν είχαμε σκεφτεί πόσο κοστοβόροι είναι οι κρατούμενοι μετανάστες στα κέντρα κράτησης... ούτε είχαμε σκεφτεί ποτέ ότι οι μετανάστες πληρώνονται πάντα στην ώρα τους (εκτός αν εννοούμε σε σφαίρες, βιτριόλια, ξύλο κτλ). Πάντως, για τους λεγόμενους 'ντόπιους', μπορούμε να καταλήξουμε σε έναν κοινό επανα-προσδιορισμό του γνωστού τοιτάτου: 'Ας τρέμει η κυρίαρχη τάξη από την κομμουνιστική επανάσταση. Οι έλληνες προλετάριοι δεν έχουν να χάσουν τίποτα εκτός από τις αλυσίδες τους και το 'λίπος' τους (δηλαδή κανά σπύτι, κανά αυτοκίνητο, κανά οικογενειακό χαρτζιλίκι, κ.ο.κ.)'

(39) «Ο ΟΗΕ υπολόγισε επακριβώς και πόσοι μετανάστες θα χρειάζονταν στις ευρωπαϊκές χώρες προκειμένου η μετανάστευση να διατηρήσει σταθερή τη

σχέση εργαζομένων / συνταξιούχων σε διάφορες χώρες έως το 2050. Κατ' αντιστοιχία η Ελλάδα θα χρειαζόταν τουλάχιστον... 20 εκατομμύρια μετανάστες, για να κρατήσει σταθερή τη σχέση ενεργού πληθυσμού συνταξιούχων... Με δεδομένο ότι πολλοί αλλοδαποί διαφεύγουν των απογραφών και των ερευνών λόγω του φόβου της σύλληψης, διάφοροι μελετητές υπολογίζουν ότι οι νόμιμοι μετανάστες αποτελούν το 12% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Αν συνυπολογιστούν και οι μη νόμιμοι μετανάστες, τα ποσοστά των μεταναστών στο σύνολο του πληθυσμού, αλλά και στην αγορά εργασίας, είναι πολύ μεγαλύτερα. [...] Τα στοιχεία δείχνουν ότι η συντριπτική πλειονότητα των μεταναστών είναι μισθωτοί (πάνω από 80%, κάποιος αναφέρει ότι ξεπερνά το 90%).» στο "Χώρα μεταναστών η Ελλάδα του 21ου αιώνα", Το Ποντίκι, 1.5.2011.ό.π.).

Έτσι, φτάνουμε στο δεύτερο παράδοξο της ελληνικής 'ταξικής ανάλυσης'. Σύμφωνα με αυτό, δεν έχει **καμία σημασία** τι εθνικότητας είναι τα ντόπια αφεντικά – π.χ. αυτά στα οποία εργάζονται οι μετανάστες (ή και οι έλληνες), που κατά 99% θα είναι έλληνες και αυτά είναι που θα επιβάλλουν το α' ή το β' μέτρο της μείωσης μισθών ή της απόλυσης – αλλά έχει **απόλυτη σημασία** ποια είναι η εθνικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων που πωλούνται πια σε ... γερμανικά ή άλλης εθνικότητας αφεντικά. Δε γνωρίζουμε αν πρόκειται για ελληνική πρωτοτυπία αλλά μια σειρά αναλύσεων ντόπιων αντι-ιμπεριαλιστών έχουν βαλθεί να μας δείξουν πως θα έπρεπε να ενδιαφέρει π.χ. τους εργαζόμενους στον ΟΤΕ αν τα αφεντικά του θα είναι ελληνικής ή γερμανικής καταγωγής. Κι αναρωτιόμαστε εμείς: αν δεν είναι αυτό εθνική ανάλυση, τότε τι διάολο είναι; Γιατί, τι σημασία μπορεί να έχει, αναρωτιόμαστε, για την επιτυχία ή όχι, π.χ. των ταξικών αγώνων σε μοριακό ή συλλογικό επίπεδο, η καταγωγή του αφεντικού, μπροστά σε μια εργατική τάξη που έχει, υποτίθεται, συνείδηση του εαυτού της ως τέτοιας;

Αν μετακινηθούμε για λίγο στη σφαίρα της αναρχικής ιδεολογικής θεώρησης, το ίδιο ερώτημα δεν αναδύεται; Αδιάφορο δεν θα έπρεπε να είναι για κάποιον αναρχικό και τους αγώνες του ενάντια στο κράτος του, το αν αυτό το κράτος είναι εντός ή εκτός Ε.Ε.; Το «ενάντια στην Ε.Ε.», λοιπόν, από αναρχική σκοπιά είναι *contradictio in terminis*, αντίφαση όρων, μιας και ακόμη και αν στεκόταν εκτός Ε.Ε. το ελληνικό κράτος, αυτό δεν θα σήμαινε ότι θα έπαιαν όλες του οι σχέσεις με άλλα κράτη, αλλά ούτε και ότι θα βελτιωνόταν το περιβάλλον διεξαγωγής κάποιων αγώνων. Εδώ υπάρχει, εξάλλου, και ένα πραγματιστικό επιχείρημα. Το να δέχεται κανείς ως ευνοϊκότερη συνθήκη διεξαγωγής της «επανάστασης του» την έξοδο από το ευρώ ή την Ε.Ε., σημαίνει να δέχεται καταρχήν την εθνικιστική σκλήρυνση του κράτους σε ένα πλαίσιο απομόνωσης και παράλληλης χειροτέρευσης της ζωής των όποιων "Άλλων" ζουν εντός αυτού. Για άλλη μια φορά 'οι μετανάστες θυσιάζονται', για χάρη μιας εθνικά προσανατολισμένης ανάλυσης. Από τη μια, δέχεται και υπερασπίζεται κανείς την προοπτική ενός ελληνικού κράτους που θα βρίσκεται σε λιγότερη εποπτεία «απ' τα έξω» στις χιλιάδες παραβιάσεις της απέναντι στις ήδη αόρατες εθνικές της μειονότητες, τους μετανάστες και τους ρομά, από την άλλη, θα είναι αναγκαίοι όσο ποτέ για την εσωτερική πειθάρχηση – και θα σκληρύνουν οι συνθήκες διεξαγωγής οποιασδήποτε αντεθνικής πολιτικής καθώς θα αποκτήσουν ακόμη σημαντικότερο έρεισμα οι εθνικιστικές αντιλήψεις και η στρατιωτικοποίηση της ζωής (αύξηση στρατιωτικού προϋπολογισμού, θητείας κτλ) ενόψει εσωτερικών κλυδωνισμών. Και, στην τελική, για να επιστρέψουμε στο ιδεολογικό από το πραγματιστικό επίπεδο, εξακολουθούμε να μη βλέπουμε πως η επιλογή υπεράσπισης του 'έξω από την Ε.Ε.' αποτελεί κινηματική στρατηγική και όχι κρατική. (40)

Η παραπάνω (τουλάχιστον) 'αντίφαση', μάλιστα, δεν είναι καν η πρώτη φορά που γίνεται συνειδητή σε κινηματικό επίπεδο τα τελευταία 20 χρόνια. Κοιτώντας στην περίοδο 1997-2003, θα μπορούσε να αντιληφθεί κανείς ότι διάφορες αυτόνομες, αντικρατικές συλλογικότητες είχαν αντιληφθεί αυτή την ταυτότητα προθέσεων μεταξύ πολιτικών του ελληνικού κράτους και αντι-ιμπεριαλιστικών κινηματικών πρακτικών που αλληλοαναγνωρίζονταν στο επίπεδο της τότε κυρίαρχης ιδεολογίας του 'αντι-αμερικανισμού'.

Ο αντι-αμερικανισμός τότε, όπως και ο αντι-γερμανισμός σήμερα, συσκότιζε τις ευθύνες του ελληνικού κράτους απέναντι στο σφαγείο των μη-χριστιανών στα Βαλκάνια, απέκρυπτε την ελληνική επεκτατική πολιτική, οικονομική, στρατιωτική ή άλλη, και πάνω από όλα αποτελούσε το καλύτερο όχημα για να χαρακτηριστεί μια 'επιθετική κρατική πολιτική' ως 'αμυντική λαϊκή αντίσταση', σκορπώντας σύγχυση και άλλοθι γύρω από το πως κράτος και λαός ταυτίζονταν 100%.

Δεν έχουμε να κάνουμε, λοιπόν, ακριβώς με μια 'ταξική' ούτε με μια 'αναρχική' ανάλυση, αλλά μάλλον με ένα σπάσιμο του (καλώς υπαρκτού μέχρι πρότινος) ταμπού να μιλάνε οι αναρχικοί υπέρ του κράτους τους και να αγκαλιάζουν την εθνική γραμμή ανάλυσης. Έχουμε να κάνουμε με μια 'ταξική ανάλυση' που δεν έχει καν μελετήσει την ιστορία της και την καταγωγή της, το πως δηλαδή η ανάδειξη εθνικών όρων αντιπαράθεσης και η υποβάθμιση του εθνικισμού, του ρατσισμού και του αντισημιτισμού [από τη Θεσσαλονίκη του Μπεναρόγια μέχρι το πιασγύρισμα του πάλαι ποτέ κ.κ.ε. πάνω στις θέσεις του για τη Μακεδονία (41)] αποτελεί ταφόπλακα για οποιαδήποτε ριζοσπαστική ταξική ανάλυση και πάλι είχε ποτέ δυνατότητα να εμφανιστεί και εμφανίστηκε εντός των εδαφικών ορίων του νοτιοβαλκανικού αυτού κράτους. Έχουμε να κάνουμε με μια πολιτική σκέψη που παραγνωρίζει τη νούμερο ένα, θα λέγαμε, διαμεσολάβηση σε επίπεδο συνείδησης, την εθνική συνείδηση – και άρα τη βασική μαγιά για οποιαδήποτε κρατική πολιτική, για να αγκαλιάσει ένα αφηρημένο και φανταστικό πρόταγμα «ένοπλων επαναστατών», με το λαϊκιστικό πρόσχημα

(40) «Το γεγονός ότι οι δικές μας απαντήσεις δεν ορμώνται από πατριωτικό ενθουσιασμό απέναντι στις ξένες δυνάμεις που επιβουλεύονται τον τόπο μας, καθώς πολύ σωστά έχουμε πετάξει στα σκουπίδια τέτοιες προσεγγίσεις, δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας τις πραγματικότητες της επίθεσης του εχθρού που μέρος της έχει σαφώς σοβινιστικά και ανθελληνικά χαρακτηριστικά.» Κώστας Γουρνάς, *Το στρατηγικό αδιέξοδο της κυβέρνησης της Αριστεράς και η μεγάλη ευκαιρία της Αναρχίας*, ό.π.. Δύσκολα θα μπορούσε να μην προσέξει κανείς ότι στο παραπάνω απόσπασμα η λέξη «ανθελληνικά» είναι φορτισμένη αρνητικά, χρήση της λέξης που για χρόνια έκανε, βέβαια, η δεξιά. Και το ερώτημα είναι: τελικά, «στους εθνικούς πολέμους τους θα είμαστε οι προδότες» ή θα κοιτάμε πρώτα αν τα κίνητρα των κρατικών αντιπάλων του ελληνικού κράτους – δεν μιλάμε καν τώρα για τη γερμανία – θα είναι «ανθελληνικά»;

(41) Πάνω στα ζητήματα αυτά βλέπε "Ο ελληνικός φασισμός στο μεσοπόλεμο", *Σπουδές στο Γαλανόμυρο*, τόμ. Α', Antifa Scripta, Αθήνα, 2013. "Ο Αντι-ιμπεριαλισμός ως αυτό που είναι: Ένας Μοντέρνος Εθνικισμός", στο *Terminal 119 – για την ατομική και κοινωνική αυτονομία*, τχ. 4, 2011, σελ. 173-204, καθώς και τα "Δεν είναι η βαϊμάρη, δεν είν' δημοκρατία, είναι μόνο μια... βοθροκοινωνία!", *Stepanyan TSP*, Δεκέμβριος 2012 και "Το εκκρεμές της Κρίσης ανάμεσα στο Έθνος και την Τάξη [Η μεγάλη μάχη της Σαλονίκης]", *Terminal 119*, Ιανουάριος 2012, που βρίσκονται στο διαδίκτυο.

ΓΚΡΕΚΙ ΛΟΥΚ

Ο ανάδελφος αγελαδόπαις που διεισδύει πιό γρήγορα κι από τη σκιά του

ΓΚΡΕΚΙ ΛΟΥΚ

Ενα καθαρόαιμο στη ζούγκλα των Βαλκανίων. Μια διασταύρωση Ψωμάδη και Χατζηνικολάου, Κόκκαλη και Τσοχατζόπουλου, μπάτσου και χειρούργου, Καντιώτη και Βέλτσου, ψιλικατζή και νουού...

ΓΚΡΕΚΙ ΛΟΥΚ

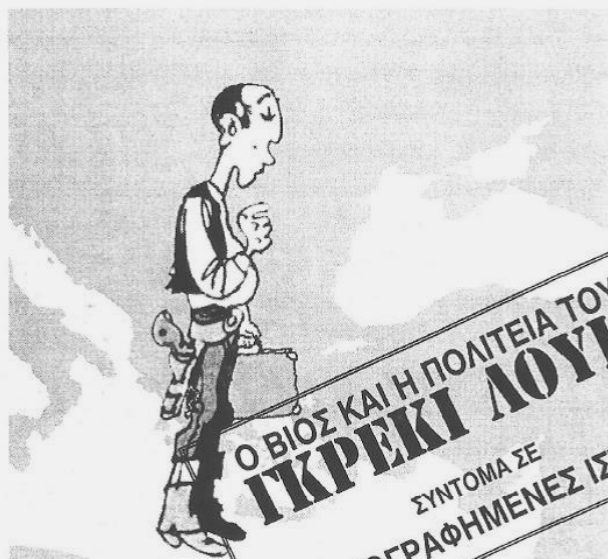
Όχι, δεν είναι καουμπό. Είναι ένας μόνος και ανάδελφος φραγκοβοσκός. Οπλοφορεί για καθαρά αμυντικούς λόγους. Βοηθάει τις γριές, τις χήρες και τα ορφανά - με το αζημίωτο. Όπως τότε με τους γερμανούς, έτσι και τώρα...

ΓΚΡΕΚΙ ΛΟΥΚ

Είναι άντρας. Είναι λευκός. Είναι πετυχημένος. Και πάνω απ' όλα είναι Έλλη. Με σταθερή δραχμή και πολεμική αρετή. Με το χέρι πάντα στη τσέπη: άλλοτε χαϊδεύοντας το πορτοφόλι και άλλοτε τη ψωλή του....

ΓΚΡΕΚΙ ΛΟΥΚ

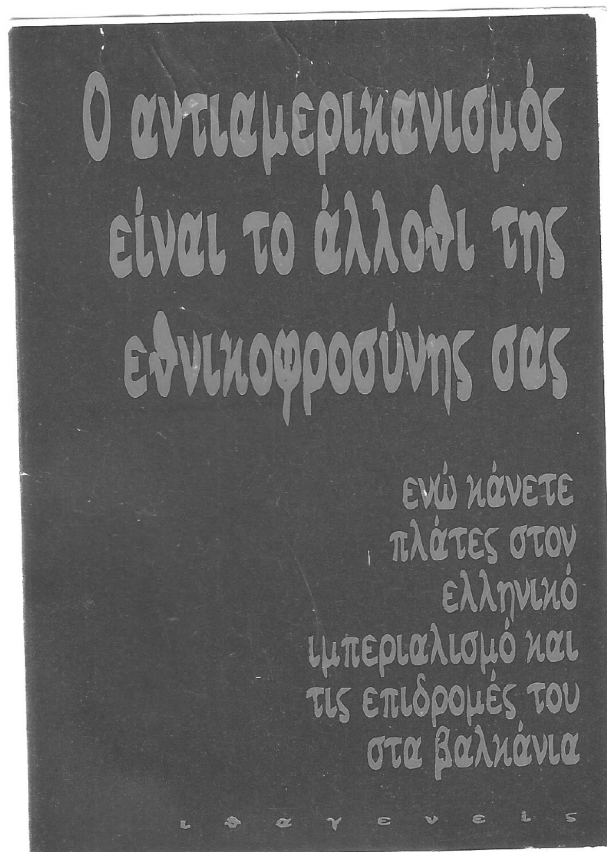
Του ζήτησαν να γίνει άρχοντας του Αίμου, της Ανατολικής Μεσογείου, του Εύξεινου Πόντου. Τον παρακάλεσαν γονατιστοί. Τον χτύπησαν στο ευαίσθητο σημείο: το φιλότιμο. Τύλιξε τις χοιρινές για το δρόμο και ξεχύθηκε. Κυκλοφορεί....

μάλιστα πως αυτό ακριβώς το πρόταγμα αποτελεί 'δεδομένης της κρισιμότητας της εποχής, μια σοβαρή πρόταση για τον απλό κόσμο', δηλαδή τους κρατικοδίαιτους και εθνοβαρεμένους μικροαστούς Έλληνες.

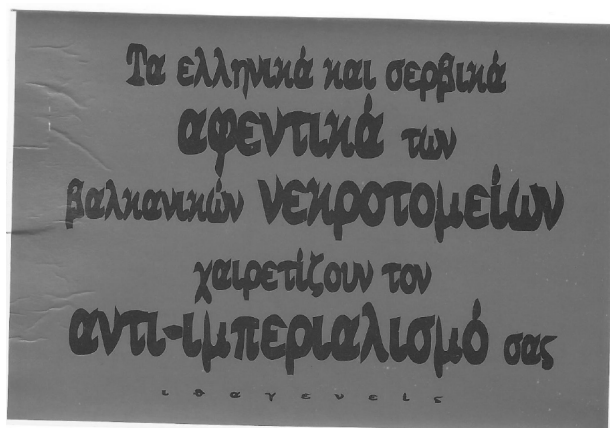
Κάθε μία λέξη από αυτόν τον τελευταίο χαρακτηρισμό δικαιολογείται, αν θέλει κανείς/καμιά να εντυφλήσει στις βρώμικες ιστορίες της ελληνικής εργατικής τάξης μετά το 1990, τα αμέτρητα ρουφιανιλίκια της, το ξύλο και την υποτίμηση των μεταναστών, το πως εκμεταλλεύτηκε την ιεραρχικοποίηση των υπαλληλικών της θέσεων και των μισθών της για να το 'παίξει 'αφεντικό', το 'πούλημα' εκ μέρους των δημόσιων υπαλλήλων, των ταυτισμένων με τα εθνικά συμφέροντα, απέναντι στον ιδιωτικό τομέα, τα ξεφτιλισμένα συνδικάτα που χορηγούσανε στην κομματική γραφειοκρατία στελέχη και ταυτίζονταν με την κρατική ανάπτυξη, την ελληνική πατριαρχία που κυριαρχεί στις τάξεις της, κ.ο.κ. (42) Αντιθέτως, αυτό που δεν δικαιολογείται με τίποτα είναι η αυταπάτη πως όλα αυτά 'ξεπερνιούνται' με την αναπαράσταση της σύγκρουσης των γερμανικών και των ελληνικών συμφερόντων, την ώρα που το κράτος παίζει στο σταθμό του μετρό Συντάγματος, «εικόνες από την Κατοχή»! Αυτό που δεν δικαιολογείται με τίποτα, είναι πως η 'σοβαρή πρόταση' περιλαμβάνει συνθήματα περί ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, δηλαδή αριστερές πατριωτικές, αρρενωπές και δια-ταξικές φαντασιώσεις περί αντίστασης στη γερμανική κατοχή αντί για μια συγκροτημένη άποψη γύρω από το κράτος και τους (εν δυνάμει) εσωτερικούς εχθρούς του του τουλάχιστον την τελευταία 30ετία.

μικάλης + stepanyan tsp

αυτοκόλλητα των 'ιθαγενών' στα τέλη της δεκαετίας του '90 όταν ο αντι-αμερικανισμός ήταν 'in'

(42) Καταλαβαίνουμε, βέβαια, ότι αυτό που ζητάμε είναι πολύ δύσκολο μιας και τα ίδια τα συνθήματα έχουν κολλήσει στα ... 70 χρόνια πριν-κυριολεκτικά, 70 χρόνια πριν, μιας και ο λόγος γύρω από τουλάχιστον τα μισά από αυτά τα προβλήματα της 'ταξικής' προσέγγισης είχαν ήδη περιγραφεί σε κείμενα ήδη από το 1948 (Καστοριάδης, "Φαινομενολογία της Προλεταριακής Συνείδησης", στο *Η Γραφειοκρατική Κοινωνία, Ύψιλον*, 1985, σελ. 121-135) ή το 1955 (Cardan, *Το Περιεχόμενο του Σοσιαλισμού*, Πράξη, 1976).

αυτές εδώ δίπλα είναι δύο μόνο από τις 13 μόνο στιγμές αντι-αμερικάνικης εθνικής ενόπτιας που κατέγραψε το περιοδικό 'φλίπερ', τον Μάη του 2003. Να πάτε να δείτε και τις άλλες 11 εδώ <http://www.antifascscripta.net/> ώστε μετά να μη λέτε 'πως δεν ξέρατε' αλλά και για να τη λέτε στους φίλους σας που κάνουν πως δεν ξέρουν

κι ένα post-script

Αρκούσε μόνο να περάσεις το μεγαλειώδες αντι-πολεμικό εξώφυλλο της Ελευθεροτυπίας που αφιερωνόταν στις διαδηλώσεις και το κακό του πολέμου στο Ιράκ το 2003 για να φτάσεις ... στις κίτρινες, οικονομικές, σελίδες της εφημερίδας, μια από τις οποίες αφιερωνόταν διθυραμβικά σε έλληνες πετυχημένους επιχειρηματίες όπως τον κ. Μ. που είχε καταφέρει να επεκτείνει θεαματικά τις μπιζνες του εκείνο το τρίμηνο, μέσω της σύμβασης που υπέγραψε με τον έκτο στόλο. Α την παλιο-ελευθεροτυπία, σκεφτήκαμε. Κι έπειτα δεν το σκεφτήκαμε πολύ (στη συνέλευση αναρχικών 'έναντια στον πόλεμο και την ειρήνη των κυρίαρχων'). Όσο εύκολα κολλούσαμε τις αφίσες πάνω στις τζαμαρίες των τραπεζών, εν μέσω ενός πλήθους 100.000 ανθρώπων στο κέντρο της Θεσσαλονίκης τα μεσημέρια, τόσο εύκολο θα ήταν να βγαίναμε τα βράδια γεμίζοντας το κέντρο με το σύνθημα "Ο πόλεμος στο Ιράκ είναι μια ευγενική χορηγία της Aegean Oil". Όντως; Στην πραγματικότητα, όσο γρήγορα το γράφαμε το βράδυ, τόσο γρήγορα εξαφανίζονταν με λευκή μπογιά δυο βράδια (και έπειτα ένα βράδυ) αργότερα (από άγνωστους δράστες). Ήταν κάπως τρελό. Ο όγκος των 100.000 δεν διάβαζε ή έκανε πως δεν διάβαζε, και σίγουρα δεν μιλούσε για τις επιτυχίες των κυρίων Μ. Από την άλλη, οι χιλιάδες που έπαιρναν τις προκηρύξεις μας, οι οποίες επαναλάμβαναν τις πολεμικές ευθύνες του ελληνικού παράγοντα στο Ιράκ, δεν έδειχναν ιδιαίτερα πρόθυμες να κάνουν τον αντίστοιχο χαμό που έκαναν έξω από το αμερικάνικο προξενείο. Μετά το πράγμα γινόταν σοβαρό. Αν τα συνδύαζες όλα αυτά, στεκόσουν λίγο αμήχανα. Δηλαδή, τι; Μήπως τελικά αυτοί οι 100.000 δεν ήταν ακραιφνείς ειρηνιστές, ενάντιοι του πολέμου; Δηλαδή, τι; Έβριζε κανείς την αμερικάνικη πολεμική μηχανή μόνο και μόνο γιατί ήταν αμερικάνικη; Ξαφνικά, πολλή μοναξιά ένωθες.

